

ek

magáról Jód, már azt hittük, ottott az antisze-agitáció is.

megdöbbentőbb máramarosi tu-formális láza-parasztok. Ez a ok ellen, hanem ellen. Kommu-ndeztek, annak t. Megostromol-méletlenül elpá-akiket a szigeti szállítás és mi-Jódon győzelem forradalmat", a akartak behatol-hogy egész Má-áják.

ságok értesülve yomban megtet-ékezéséle szük-a csendőrkapi-inre, majd Jód-elvölgyi csendő-élvölt a megye-molták volna a leszerelni és a lejét venni.

ráckevei elvettes sái

statáriális bíró más tárgyalás Árpádót, a rá-cgyilkosát. A bi-emesnek Tichyt és így a halálos órákban végre

jeli üléseket, em hajlandók gozni

március 2. Arge-az a terve, hogy tásával a parla-ékben sietessék, kedd éjjeli ülés tt már tíz óra-lani. A kormány gy az üléseket rtatja. A konver-ég negyven szó-ztúk Argetoianu getoianu közben-landók előltni a

eficittel zá-mára 1931-nán külke-ményleg

március 2. Ro-98 tonna mező-tróleumot és fa-etországba, ösz-millió lej érték-135.911 tonnát ből 5 milliárd A német-román háji 1930-ra Ro-llióval deficit-es. hogy Németor-a gabona bevi-impport díjait. 44 százalékát mennyiségnek és az 1931. év e a német-ro-eg deficitje egy-súlyos deficit-ny hibás gazda-az a huzavona, kereskedelmi folyton halo-

és Lapkiadó Rt. Str. Baron L. am. Telefon 9-77

Taxa postala plate in numerar No. 224.716-929. Szerkesztőség és kiadóhiva-tal: Ciuj-Ko-lozsvár, Stra-za Baron L. Pop (volt Brassai u.) 10. Telefon: 9-77. Előfizetési árak: Ha-rona 110, negyedévre 320, félévre 600, egészévre 1200 lej. Külföldre: havonta 1, negyedévre 3, félévre 6, egészévre 10 dollár, vagy egy-nő értékű valuta. Hirdetések díjszabás szerint. Az „UJ KELET” az erdélyi és bányási zsidóság egyetlen napilapja. Cikkeink utannyomasát csak a for-rás megjelölésével engedjük meg.

Robert Budapest

UJ KELET

ZSIDÓPOLITIKAI NAPILAP

Bermentetien leveleket nem fogadjunk el. Keziratot meg-örzésére és visszahűlésére nem vál-lalkozunk. Főszerkesztő Dr. Marton Erno. Felelős szerkesztő János Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Hat szegi Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 3.
Péntek, 1932 márc. 4.
5692. EV ADAR 26. XV. EVF. 53. SZÁM.

Averescu és Goga

A házasságokat — még ha érdekházas-ságok is — mindig az égben kötik meg, és mégis gyakran bontják fel a házas-lelek. Hogyne fenyegetné tehát ez a veszede-lem a politikai barátságokat... Amelyek sohasem az égben kötöttek meg és em-lyeknél csaknem mindig jól definiált ér-dekek hozzák össze a „partit”.

Averescu és Goga közel tízenkét évi boldog együttélés után elválnak egymás-tól. Hiába dedikálta a marsall Gogának azt a képet, amely őt a marasesti csata előtt ábrázolja, amint keményen ül meg lovát.

És hiába szánta a koszorus költő föl-talan irodalmi és zivataros politikai múltját a néppárt felvirágzásának.

A marsall — aki politikai karrierjében nem egy szerencsés tranzakciót hajtott keresztül — váratlanul intranzigens ma-gararitást vett fel az uralkodóval szem-ben.

Emiatt végleg kiesett a legfelsőbb ke-gyekből.

Averescu és Goga együtt nem ülhetnek többé a bársonyszékbe.

A marsall 74 éves, Goga pedig töven. Fiatal és élni akar. A trón fénye is ba-rátságosan csillog feléje.

Ezért elválik vezérétől, aki öreg és aki semmit sem jelenthet többé az ő politikai karrierje számára.

Banális vég.

Tipikus érdekházasság-história. Vigjáték-témának kínálkozna. Ha nem volna a mélyén nagyon sok és mély em-beri tragikum.

Vaida, Jorga és a békés eszközök

Jorga professzor tegnap nyilvánosan is elbucszott a bukaresti egyetem rektorságától. Szemmel láthatóan fájt a professzornak a rektori méltóság elvesz-tése. Mert ha Jorga egyidejűleg minisz-terelnök, közoktatásügyi miniszter, a bu-karesti egyetem tanára, a politechnikum professzora, a legfelsőbb katonai akadé-mia tanára, a valeni de munteni népege-tem igazgatója, a Sorbonne előadója, a párizsi román kulturház igazgatója, miért ne végezhette volna mindezek mellett még a rektori teendőket is?

A bukaresti professzorok azonban más lépp akarták.

Jorga bucsuzott. És patetikus hangon szólta fel a kamarában rektori érde-beit.

Mi volt Jorga legnagyobb rektori ér-deke?

Az, hogy — mint mondotta — „békés eszközökkel le akarta szerelni az anti-zemilizmust a bukaresti egyetemen. És emiatt konfliktusba keveredett Vaida ak-déri belügyminiszterrel, aki mindenáron lenni akarta tartani a szubverzív anti-zemita szövetség általa betiltott műkö-dését”.

Ilyen ember ez a Jorga. Az egyik olda-lon Cuzával és Robuval ölelkezik, a má-sikon pedig az antiszemitizmus elleni har-ros érdemeire hivatkozik.

És Vaida Sándorra panaszodik. Félőtlőbb érdekes.

Mert amikor Vaidát annakidején meg-nyezték, hogy miért támogatja a vas-útudat, azt válaszolta, hogy „békés esz-közökkel akarja az antiszemita mozgal-mat leszerelni”.

Jorga és Vaida tulleltálták egymást a „békés” eszközökben.

És ezalatt az antiszemita diákok fel-érgatták az ország nyugalmát.

Hazafias kötelesség

Azok a legények, akik néhány hónap-ig elszellett fel akarták forgatni Magyar-országot, hogy fasiszta dktaturát ültet-senek az ország nyakára, most dadog-ásuk el vallomásukat a budapesti bírák előtt.

Száználmas figurák ezek a nagyhangu összeesküvők. Mind hősök voltak ők és mind férfiak, amíg a rendőrség meg nem szedte az egész szervezkedést. Mig bizton-

Megszűnt a japán-kínai háború, mert Japán elérte hadicéljait

(Tudósítás az 5-ik oldalon)

Ausztria, Magyarország és Bulgária pénzügyi helyzetét vitatja meg a Népszövetség pénzügyi bizottsága

Róma, március 3. Svich olasz pénzügyi szakértő elutazott Párizsba, ahol a népszövetségi pénzügyi bizottság rendkívüli ülészekán fog elnökölni. Az ülészekon meg fogják vitatni Ausztria, Bulgária és Magyarország gazdasági helyzetét.

Tárgyalásra kerül Görögország helyzete is. A leszerelési bizottság több fődelegá-tusa elutazott, mert a népszövetségi ülé-sek miatt a világkonferencia főbizottsága sem tart ülést.

A Banca Nationala hét százalékra szállította le a visszeszámitolási kamatlábat

Bucuresti-Bukarest, március 3. A Nem-zeti Bank igazgató tanácsa csütörtökön délelőtt ülést tartott és ezen elhatározta, hogy a gazdasági és pénzügyi viszonyok-ra való tekintettel és azért, hogy a hitel-

életnek segítségére siessen, a leszámító-kamatlábát nyolc százalékról hét százalékra, a lombard kamatlábat 9 százalékról 8 százalékra szállítja le már-cius 4-től kezdődően.

Misztikus ködbe burkolják Pilsudszky marsall romániai látogatásának igazi célját

A román-orosz tárgyalások újrafelvételéről tárgyalt Jorga Pilsudszkyval?

Bucuresti-Bukarest, március 3. A Lupta részletesen kommentálja Jorga és Pilsudszky marsall találkozását, amelyen tudomása szerint a leszerelési konferen-ciáról és az orosz megnemtámadási szer-ződésről volt szó. Mindkét kérdésnél könnyen érthető, hogy Románia és Len-gyelország azonos magatartást kell tanu-sítsanak a szomszédos Oroszországgal szemben és a kérdések tekintetében nem is állott és áll fenn a legkisebb nézetel-térés sem. Ugy Bukarestben, mint Var-sóban a biztonsági garanciák nélküli le-szerelést lehetetlennek tartják. Lengyel-ország úgy látja feltétlenül szükséges-nek találja azonban, hogy az Oroszor-

szággal szomszédos összes államok paktu-mot kössenek a szovjettel és Oroszország is hajlandónak mutatkozik a megszakított tárgyalások újrafelvételére. Nem látják kizártnak, hogy Jorga és Pilsudszky talál kozása a helyzet tisztázását sokban elő fogja segíteni. Különös azonban — írja a Lupta, — hogy sem a román hivatalos körök, sem a bukaresti lengyel követség nem hajlandó nyilatkozni a két állam-ferfi találkozásáról. Jorga Buzeuból visszajövet azt mondotta az újságírók-nak, hogy ő onnan csak bizonyos törté-nelmi okmányokat hozott el, amiket a buzeui prefektus fedezett fel. A „Lupta” követeli a közvélemény tájékoztatását.

ságban érezték magukat, készek voltak szembeszállni a legnagyobb veszedelem-mel is, tervet szöttek arra, hogy az egész kormányt elfogják, hatalmukba kerítik a kaszárnyákat és ők maguk ül-nek be a bársonyszékekbe.

Mióta elfogták őket, össze-vissza hazu-doznak. Menekülnek a felelősség alól, mint a sülyedő hajóról a patkányok. Nem szervezkedtek — így vallanak vala-mennyien — csak éppen beszélgettek. Szó volt ugyan arról, hogy elfogják a kormányt, de csak azért, hogy biztonsá-gba helyezze őket arra az esetre, ha a kommunisták veszélyeztetnék a minisz-terek testi épségét.

Ugy látják a bíróság tagjai előtt hi-telre is talált a védekezésnek ez a „bá-tor és gerinces” formája és a bírák jó-indulatuan bólogatnak ezekre a naiv mesékre.

Persze, persze. Egészen derék fiuk

ezek az összeesküvők. Nem akartak sem-mi rosszat. Csak hazafias aggodalmuk-ban jobban féltették a kormányt, mint maguk a miniszterek.

Csak egy dolgot nem tagadtak az össze esküvők. Hogy a zsidókérdést meg akar-ták oldani.

A maguk módján. Szó volt arról — vallották könnyedén —, hogy az összes budapesti zsidókat összeterelek a Vérmezőre és ott egy tö-megben kivégzik őket.

Csak így. Ilyen egyszerűen. Nem is csodálkoztak rajta senki. Sem a vádlottak, sem a bírák, sem a tanúk, sem a tárgyalóterem közönsége.

Miért is csodálkoztak volna? Hiszen csak a zsidókérdés „likvidálá-sáról” volt szó.

Ez csak nem bűn? Sőt! Szent és haza-fias kötelesség!

VILÁG TÜKLE

Az amerikai munkanélküliség

Lafollette szenátor a washingtoni szenátusi gyűlések egyikén követelte, hogy az állam nyissa meg kincstárát és támogassa az Egyesült Államok munkanélküleit, mert különben első-sorban az állam látja az egyre növekvő nyomor kárát. Nem is követelt közvetlen államsegélyt, mindössze annyit, hogy a kincstár álljon a különböző tár-zadalmi akciók rendelkezésére. Erre pedig a szenátusnak elutasító volt a válasza. A szenátus jelentékeny többsége szavazta le Lafollette indítványát: vegyessen demokraták és republikánusok. Az indítvány mellett is demokra-ták és republikánusok szavaztak le. Amiből világosan az következik, hogy egy későbbi időpontban el lehet várni olyan gondolkodási és érzelmi válto-zást, ami az ügy javára válhatik.

Közben pedig a munkástestületek munkanélküli statisztikákkal csinálnak hangulatot és propagandát a Lafollette-fele indítvány mellett. A munkástestü-letek hideg szám adatokkal akarják el-lensúlyozni azt a bámulatos közönyt, amellyel a szenátus urai viseltetnek a problémával szemben. A szenátus nem mérlegeli a katasztrófát, amit a munkanélküliség földézhethet, ellenben az „American Federation of Labor” nap-ról-napra közli jelentéseit a munkanél-küliség frontjáról, ami egymagában többet kiabál minden lármás propa-gandánál.

Hivatalosan a nagyipar Amerikában nyolcemillió munkanélkülit számlál. Ez a szám azonban minden hivatalossága ellenére sem megbízható. A munkás-ság regisztrálása Amerikában mindig is gyöngén állott. Más gazdasági közü-letek átlag-statisztikája szerint az Egyesült Államokban 40 millió ember él a rendes létminimum növéja alatt. Negyvenmillió ember kénytelen meg-szokott életmódján csökkentő változta-tásokat megejteni. Nem táplálkozik úgy, ahogy megszokta, nem fürdik olyan gyakran, mint az előző időkben, nem vásárol annyi fehérneműt és ru-hát, szerényebb lakásban húzódik meg, nem megy kirándulásokra, színházba, moziba; nem veszi megszokott újság-ját, még csak nem is borotválkozik annyiszor, mint azelőtt. Természe-ten az életnívónak ez a csökkenése nemcsak a munkásokra vonatkozik, ha nem az „álló gallérosok” osztályára is, ahogy amerikaszerzte a polgárokat neve-zik. A nyolcemillió igazán megbízhatatlan statisztikai szám a nélkülöző „sé-táló” hatalmas tömegekkel szemben, akik sehoh nincsenek nyilvántartva.

Néhány munkástestület kivizsgálta egymástól függetlenül, mi (dollárban kifejezve) az a határ, amelyen alól már a nyomor kezdődik. Eszerint a kü-lönböző vidékek igényeit véve / alapul, hetenkint öt és hat dollár az az ösz-szeg (850—1200 lej) amiből egy há-romtagu család a legszükségesebben meg tud élni. Ezt alapul véve, a dolgozók bevásárlási lehetőségét index-számok-kal érzékeltették. 1929 decemberében, a gazdasági krach után ez az index-szám még 99.1 százalékot mutatott, 1931-ben már 55.8 százalékra csök- kent.

Annyit azonban körülbelül megbiz-hatón lehet tudni, hogy 8 millió mun-kás a különböző ipari üzemekben régi bérük 50 százaléka mellett dolgozik. Igaz, hogy az árak is csökkentek, bár nem ekkora mértékben. Igaz, hogy az

üzemek nem is ragaszkodnak a teljes munkanaphoz. Ez azonban a nyomort nem enyhíti. Inkább teljes munkaidőt betöltő munkát lennének hajlandók elvégezni, semhogy félnapi „sétát” kapjanak és csökkentett életnivót.

A 40 millió csökkentett életnivóju szenvedő közé kell sorolni a napszámókat és az ugynevezett „alulfizetett” munkásokat. Ezeknek a sorsa a legszánalomraméltóbb, mert a társadalmi segélyeknél elsősorban a kvalifikált munkásokat veszik tekintetbe. Igaz, Amerikában most a különböző segélyakciók „teljes gőzzel” dolgoznak. A pénzt a városokban működő közpénztárakban helyezik el. Egyetemen, időnkénti akciók összegyűjtött pénze fölött a város vezetősége rendelkezik. Maga a város is természetesen adakozik. 1928-ban a munkásság tíz százaléka felett munkanélküli. Ma hozzávetőleg ötven százaléka. Az igénylés azóta a négyszeresére dagadt.

Ezzel szemben az egyesületek és a városok segélypénztárai csak 25 százalékkal tudtak többet előteremteni, mint 1928-ban. Aminek következtében a segélyeket is le kellett szállítani és pedig nagyon érezhető mértékre. A nyomor mérőfoka még a sok kilakoltatás. Egy városban egyetlen bíró 425 kilakoltatási perben hozott ítéletet. Ugyanakkor a városnak tanácsa proklamációt bocsátott ki, hogy képtelen a segélypénztárba további pénzeket betulnálni, minthogy nem tudja fizetni tanítóit.

Penszylvániában, amely az Egyesült Államok legnépesebb országa, az iskola köteles gyermekek 29 százaléka alól táplálni. Ebben az államban egyébként a nyomor kísértőként ijesztő módon jelentkezett a tuberkulózis. 1929 óta a tuberkulózis megbetegedések száma megkétszereződött. New Jerseyben, Newyork állam szomszédságában 1930-ban és 1931-ben 27-szer több elhanyagolt gyermeket vettek gondozásba, mint az előző évek hasonló időszakában.

A „Survay of Business” című szak-szervezeti újság kiszámította, hogy ezek az állapotok miért kerülnek a gazdasági életnek. A vásárlóképesség csökkenése, a teljesítőképes munkaerők kimeredése, a teljesítmények esése keréken 25 milliárd dollárra rug. Természetesen a népegészség leromlása és az erkölcsi színvonal süllyedése nem fejezhető ki dollárokkal. Minthogy a közeljövőben, sőt a távoli jövőben sem várható gazdasági nekilendülés az Egyesült Államok életében, a nyomor át fog terjedni az eddig még kimélt körökre is, a nélkülözés hullámai bizonyára elérik a szentájt is és akkor Lafalette indítványának bizonyára többsége lesz. A kincstár megnyílik a munkanélküliek előtt. Csak kérdés, vajjon a munkanélküliek bevárják-e ezt a változást és nem követelik-e majd a gazdasági élet olyan megváltozását, ami fölöslegessé teszi majd a segélyezést.

Változás a Böhmsche Union Bank elnöki tisztségében

Prága, március 3. A Böhmisch Mährische Union A.-G. és a Skoda-művek annakidején megbízták a Motor A.-G.-t azzal, hogy a két konzern autót gyárthassa és forgalomba hozhassa. Az új vállalat 1932 január elsején kezdte meg tevékenységét és máris válságba jutott, mivel a szerződés egyes pontjainak magyarázása körül súlyos különbségek támadtak az igazgatóság tagjai között. A Motor A.-G. legközelebbi ülésén fogják meghozni a döntést a vállalati végleges sorsáról. — Theodor Liebig, aki hosszú éveken át volt a Böhmsche Union-Bank elnöke, visszalépett ettől a tisztségétől és visszalépett azzal indokolja, hogy saját textil-műveinek az új gazdasági helyzethez való idomítása teljesen lefoglalja idejét. Utóda Bondy-Bondrop Miksa, a Böhmsche Kupferwerke elnöke lett.

A kormány még a redukált költségvetés fedezetét is képtelen előteremteni

A rendkívüli költségvetés kiadási tételeinek folyósítására még gondolni sem lehet

Ujra a tisztviselőket fogják megnyomorítani, hogy helyrebillenjen a költségvetési egyensúly

Bucuresti-Bukarest, március 3. (Az Új Kelet tudósítójától). A gazdasági depresszió következtében újra felvetődött a költségvetés revíziójának a kérdése. Az adó inkasszójának nehézségei és a többi állami bevételek ijesztő mértékű megcsappanása súlyos gondokat rónak a pénzügyminiszterre. A pártok koncentrikus kormánybuktató akciójának veszedelme teljesen eltörpül azelőtt a kérdés előtt, hogy mi lesz, ha az ország pénzügyi-apparátusa egy szép napon felmondja a szolgálatot, mi lesz, ha egy szép napon ugyanazon szövegű jelentések futnának be a pénzügyminisztériumba: „Hiába minden, teljesen lehetetlen az előírt összegeket behajtani”.

Az állam nem tud fizetni

A kormány sorsa is nagy mértékben függ attól, hogy a rendes költségvetés bevételi előirányzatából mennyi fog befolyni. Attól eltekintve, hogy az állami tisztviselők 4-5 hónapra visszamenőleg nem kapták meg fizetésüket, az az új módszer, hogy legalább 1932-ben kapták meg pontosan követeléseiket, sem vált be. Januári fizetésüket még megkapták ugyan a tisztviselők, de már februárban nagyrészt alig félhavi fizetést kaptak.

Arról nem is beszélünk, hogy a fémipari üzemek, szénbányák, postógyárak, hadseregszállítók, fatermelők és különböző, kisebb-nagyobb állami szállítók 7-8 milliárdot követelnek az államtól. Vannak ezek között olyan üzemek is, amelyek majdnem kizárólag az államtól szállítanak. Természetes, hogy ilyen körülmények között ezeknek az üzemeknek jelentősen redukált tempóval kell dolgozniuk, ami viszont, ha indirekt módon is, de bizonyos jövedelmi forrásokat megvon az államtól.

Tíz év költségvetési politikája

Az utóbbi tíz esztendőben Románia költségvetése állandóan növekedett, anélkül, hogy az állam pénzügyi apparátusának vezetői számot vetettek volna az adófizetők fizetőképességével. Eleinte, az inflációs időkből, a költségvetések könnyen kiegyensúlyozódtak. Azután néhány éven keresztül olyan költségvetései voltak az országnak, amelyek ugyan fölösleget mutattak, a valóságban azonban már jelentős deficittel zárultak.

1929 február 9-én végre stabilizálták a lejt. Az állam kötelei voltak akkor tabulázást csinálni és kifizetni összes adósságait. A stabilizációt követő év költségvetését 37 milliárd 450 millió lejben állapították meg és egyidejűleg a 12 hónapos költségvetési év rendszerét állították fel.

Költségvetési deficitek

A gazdasági depresszió a nemzetközi krízis következtében a 37 és félmilliárdos költségvetés túlzottan bizonyult, miután az állam 1930. évi bevétele alig haladta meg a 31 milliárdot. Ennek ellenére és dacára annak, hogy az adózók fizetőképessége egyre jobban gyengült, az 1931. évi költségvetést 35 milliárd 306 millióban állapították meg.

1931 júniusában azonban Argetoianu kénytelen volt revidálni a költségvetést és bár az eredeti cél a költségvetés végösszegének csökkentése volt, tekintve, hogy szabálytalanul kihagyott tételeket kellett belefoglalni a költségvetésbe, a revidált költségvetés 38 milliárd 403 millióra emelkedett. Ezután újra kitolták sőt 3 hónappal. Ugy, hogy az 1931. évi sőt 3 hónappal. Ugy, hogy az 1931. évi költségvetését év tulajdonképpen 1932 március 31-én záródik.

A meghosszabbított 3 hónap alatt természetesen csak 1931 dec. 31-ig vállalt kötelezettségeket teljesíthetők. Amíg az 1931-re előirányzott bevételeket illeti, ezeknek bizony jelentős része nem folyt be, amíg arra indította a pénzügyminisztert, hogy 1932-re két költségvetést állítson össze, rendes és rendkívüli költségvetést. Mint ismeretes, a rendes költségvetés végösszege 25 milliárd 430 millió lejre, a rendkívüli pedig 11 milliárd 170 millióra emelkedik.

Ezzel szemben a legutóbbi évek jövedelmeinek fokozatos csökkentését kimutató statisztikák szerint az 1932-ös év az eddigieknél is súlyosabb decalevál fog végződni. Az 1930-as 37 és félmilliárdra előirányzott jövedelmekből alig 31 milliárd 153 millió folyt be. Az állam 31 milliárd 579 milliót fizetett ki.

Az 1931. évi 38.403 milliós költségvetésre előirányzott bevételből már csak 26.636 millió lej folyt be. Az állam viszont 28.298 millió lejt fizetett ki.

Láthatjuk tehát, hogy bár az 1931. évi költségvetés 950 millió lejjel meghaladta az 1930. évi, bevételei 4 és félmilliárd-

dal csökkentek. Ugyanakkor 1931-ben a és egyharmad milliárddal kevesebbet fizettek ki, mint 1930-ban.

Mit hoz 1932?

Kérdés ezután, hogy az 1932. évi 25.430 millió lejes rendes költségvetés fedezéséről lehet lesz-e majd gondoskodni. A rendkívüli költségvetésre már gondolni sem lehet.

A kilátások nem a legkedvezőbbek és éppen ezért kerekednek felül a legkülönbözőbb kombinációk, amelyeknek segítségével meg lehet oldani a költségvetésnek immár égetővé vált problémáját.

Mint egyes lapok már közölték, van többek között arról is, hogy állam kötvényekkel fizesse ki az állam belső szállításait, a tisztviselők hátralékait. Van arról is, hogy áprilisban újból a tisztviselők áldozatát veszi igénybe a kormány.

Hatalmas kérdőjellel görbül a konverzió kérdése is. A kormány még nem gondoskodott a hatalmas tranzakció finanszírozásáról.

Valóságos pénzügyi káoszban élünk. A közvélemény a legnagyobb érdeklődéssel várja a dolgok kialakulását. Ugy látszik, hogy a kormány még nem tudja, melyik megoldást fogja választani. Mindenesetre a helyzet sokkal súlyosabb, mint amilyennek látszik. h. e.

A francia szabadgondolkodók a Habsburg-restaurációs törekvések ellen

Párizs, március 3. A „francia szabadgondolkodók” egyesülete csütörtökön az Alliance Française előadóművészeiben vitest rendezett, amelynek témája: „Szükséges-e a Habsburgok restaurálása?” — volt.

Nicolas újságíró, aki a Habsburgok érdekében mondott beszédet, Palacky szavait hangoztatta, hogy „ha Ausztria nem létezne, létre kellene hozni”. Annak a nézetnek adott kifejezést, hogy az érdekelt államok életére, a gazdasági újjáéledést, Közép-Európa békéjét csakis az osztrák-magyar monarchia visszaállítása tudja biztosítani. Azt kívánta, hogy a francia politika változtasson álláspontot és Habsburgbarát-irányt kövessen.

Moussset Albert, a „L'Information” és a francia külpolitikai „Revue” igazgatója, aki a középeurópai és balkáni viszonyok kiváló ismerője, történelmi adatokkal bi-

zonyította a Habsburgok kárhözatos szerepét. Rámutatott a Habsburg-uralom és a monarchia bukásának valódi indokaira és ismertette azt az ellenállást, amelyet a Habsburgok restaurálásának kérdése a felszabadult népekben kivált. Franciaország nemcsak kötelessége, hanem érdeke is, hogy a Habsburgok restaurációs törekvései ellen harcoljon. Az előző szövegekkel szemben azt hangoztatta, hogy a monarchiánál sokkal jobban meg tudja teremteni a gazdasági újjáéledést a dunai államok gyakorlati együttműködése, mely mindenképp az államok területiális és politikai sérthetlenségét respektálja. A magyar legitimitást élénk vitát kezdtek, amelyben sikertelenül védtek álláspontjukat.

A hallgatóság Moussset nézetét fogadta el.

A törvényszék elrendelte a harmincnapos vizsgálati fogságot Gallovics Aranka és büntársai ellen

Gallovics Aranka még a vizsgálóbíró előtt is tagadni próbált

Cluj-Kolozsvár, március 3. (Az Új Kelet tud.) Pastia vizsgálóbíró tegnap részletesen kihallgatta a pénzhamisítási botrány vádlottjait, akik rendkívül érdekes körülmények között tettek tanuvallomást. Gallovics Arankát tegnapelőtt a rendőrség Brassóba szállította és visszaérkezése után szállították át az ügyészségre. Gallovics Arankát együtt vitték át Schrimf Frigyes cinkográfussal. Az átszállítás azonban nem történt előkészületek nélkül, mert Draghiciu rendőrgazdát számolva azzal, hogy Gallovics Aranka a rendőrségtől az ügyészségig való átszállítása közben is terveket sző, álszakállal a nyomukba küldte Petrisor szubkomiszárt. Petrisor a rendőrségtől az ügyészségig vezető úton kihallgatta Gallovics Aranka és Schrimf párbeszédét.

Gallovics Aranka halkán rá akarta beszélni Schrimfet, hogy ne valljon a vizsgálóbíró előtt. Összekötéseit emlegette, amelyekkel még kiszabadíthatja, ha nem tesz beismerő vallomást. Petrisor komiszár természetesen végighallgatta a párbeszédet, majd amikor az ügyészség épületéhez ért, sietve eltávozott, hogy a vizsgálóbíró előtt jelen lehessen a vallomástételnél.

Pastia vizsgálóbíró irodájában ekkor már elhelyezték a pénzhamisító gépet és a vizsgálóbíró felszólította Gallovics Arankát, mutassa be, hogyan működik a masina. Gallovics Aranka kijelentette, hogy ezen a gépen nem le-

het pénzt hamisítani. Schrimf is hasonló vallomást tett, amikor belépett az irodába Petrisor komiszár és leleplezte a rendőrségi épülettől az ügyészségig elhangzott párbeszédet.

Schrimf Frigyes sirva fakadt és töredelmes vallomás közben működésbe hozta a hamisító gépet. Pár perc múlva már előjött a gépből a friss szárazbankó...

A vizsgálóbíró szerdán este a beismerő vallomások birtokában kibocsátotta a letartóztatási végzést a vádlottak ellen. A törvényszék vádtanács csütörtökön délelőtt tárgyalta a végzés és elrendelte a harmincnapos vizsgálati fogságot Pop Sándor, Pop Sándor-né Gallovics Aranka és Schrimf Frigyes ellen.

— Egyiptom pamutdumpingja. Londonból jelentik: Az egyiptomi kormány nagyobb mennyiségű pamutot átvett a termelőktől s ajánlataival elárastotta az európai piacot.

5 drb. autobus

Chevrolet-gyártmány, 18 állóhelyes eladó. Megtekinthetők üzemen 3 drb Szilágyosmlyón, 2 darab Perry cégén Clujon.

Méra & Comp. Simleu-Sil ariei

smét elválik e

Az A és d

Bucuresti-Bukarest, m. Kelet tudósítójától). E pártosság sorsa fog a eséséltetni. Az Aver Goga Octavian közötti ár nyilvánossá vált éalom, amely képes volt esszust a néppártban narsall a néppárt vidé tntezett körlevélben bej kizárását, Goga a nyilv nyilatkozatában bejelent mozgalom beindítását.

A monarchikus resta egyedülálló jelenség hazatérése szembeáll tianu a liberális párt rescu—Goga konflikt kizárva, hogy a ne párti ifjúságnak egy zére is szembekerülő vatalos vezet

Mindenütt a fiatalok Mert az uralkodó állit hogy a maga generáció akar kormányozni. És a hetvenen felüli mars képes egy ilyen megfia

Az Averescu—Goga csak a restauráció marsall ugyancsak egy az uralkodó hazahozott herceg és Aver lálkozása döntő impulz az eseményeknek kompenzáció az volt. tábornokból Averescu helyzet azonban nem rescu marsall a Miron zise alkalmmal kijele sége minden koncentrá gés pártkormány ké kormányozni. Ez pedi mint a néppárt korm

A marsall azt hitte, nemzeti parasztpárt a liberálisok trónhü néppárt fog a k megbízást

Az averescanusok már nek, hogy feltétlenül rülni.

Szalatkozta. Külé all. Akinek az udvar attól a pillanattól ke hogy azután egészen kor Titulescu 1931 ap ois kormány alakítás Averescu már nem ve tárgyalásokban, hane naka helyett a taná aki más véleményen

Aki — a marsall, hajlandó lett volna teri tárcát vállalni cíós korm

A két addig elválas zott a viszony elhi nek különösképpen fényre, amikor a Jor „szakértő” kormány rescu ezt a kormán dühvel és ellenséges mint a nemzeti par zemberen nyitán „b nuval, ünnepelette többséggel és heves mányba való belépés a marsall megírta az bedt „XXX”-es cikk félreérthető módon

Most már nem leh kadást. Goga aud hogy kimagyarázza tasát. Állítólag a le fogadták el ezt a k egy Goga helyzete

Ha azonosítja ma sállal, azonosita „XXX”-cikkkel válnia a

Harmadik megold Még egy utolsó marsall között. Más veszekednek. Aver marasesti győző tu ágosan öntudatos, nyegét forgasson. hogy vezérét meg

...mért elválk egymástól két jóbarát a román politikában

Az Averescu-Goga szakítás hiteles és drámai története...

Averescu marsall körlevélben hozza nyilvánosságra Gogának és híveinek a néppártból való kizárását. Mit akart a marsall és mit akar Goga Octavian

Bucuresti-Bukarest, március 3. (Az Uj Kislet tudósítójától). Egy régi fegyveres sorsa fog a napokban megsemmisülni. Az Averescu marsall és Goga Octavian közötti konfliktus most már nyilvánossá vált és nincs az a hatalom, amely képes volna a bomlási produkciót a néppártban fenntartani. A marsall a néppárt vidéki szervezeteihez körlevélben bejelenti a párttörököttségét, Goga a nyilvánosságnak szánt körlevelében bejelenti a marsall elleni mozgalom beindítását.

A monarchikus restauráció óta nem egyedülálló jelenség ez. Az uralkodó hatalmának szembesített egy Bratianu a liberális párttal és az Averescu-Goga konfliktus után nincs kizárva, hogy a nemzeti parasztpárti ifjúságnak egy kimagasló vezetője is szembekerüljön pártjának hivatalos vezetésével.

Mindenütt a fiatalok az öregek ellen. Mert az uralkodó állítólag kijelentette, hogy a maga generációjából emberekkel akar kormányozni. És az adott esetben a hetvenes felüli marsall már aligha lesz képes egy ilyen megfiatalodásra...

Az Averescu-Goga konfliktus ugyancsak a restauráció óta datálódik. A marsall ugyancsak egyik előfutára volt az uralkodó hazahozatalának. A számbelít herceg és Averescu bellisonai találkozása döntő impulzust adott akkoriban az eseményeknek. A közvetlen reinkarnáció az volt, hogy Averescu sbornokból Averescu marsall lett. Ez a helyzet azonban nem tartott soká. Averescu marsall a Mironescu-kormány kérésére alkalmával kijelentette, hogy ellenkező minden koncentrációnak. Csak egy-egy pártkormány képes eredményesen kormányozni. Ez pedig nem lehet más, mint a néppárt-kormány.

A marsall azt hitte, hogy miután a nemzeti parasztpárt lejárt a maga, a liberálisok trónhüségére kétséges, a néppárt fog a kormányalakításra megbízást kapni.

Az averescanusok már 1930 őszén remélték, hogy feltétlenül sorra fognak kerülni.

Csalatkoztak. Különösképpen a marsall. Akinek az udvarnál tett látogatásai utól a pillanattól kezdve megritkultak, hogy azután egészen elmaradjanak. Amikor Titulescu 1931 áprilisában koncentrációs kormány alakítására tett kísérletet, Averescu már nem vett részt ezekben a tárgyalásokban, hanem Gogát delegálta maga helyett a tanácskozássokra. Gogát, aki más véleményen volt.

Aki — a marsallal ellentétben — hajlandó lett volna a belügyminiszteri tárcát vállalni egy koncentrációs kormányban.

A két addig elválaszthatatlan barát között a viszony elhidegült. Nézeteltérések különösképpen akkor kerültek napfényre, amikor a Jorga-Argetoianu-féle „szakértő” kormány megalakult. Averescu ezt a kormányalakulást épp oly dühvel és ellenségeskedéssel fogadta, mint a nemzeti parasztpárt. Goga ezzel szemben nyíltan „bütykizott” Argetoianuval, ünnepelette magát a parlamenti többséggel és hevesen tárgyalt a kormányba való belépéséről. Válaszképpen a marsall megírta az Indreptareaban hirtelt „XXX”-es cikkei, melyekben alig félreérthető módon támadta a királyt.

Most már nem lehetett elkerülni a szakítást. Goga audienciára jelentkezett, hogy kimagyarázza a marsall magatartását. Állítólag a legfelsőbb helyről nem fogadták el ezt a kimagyarázkodást. És Goga helyzete tarthatatlanná lett.

Ha azonosítja magát Averescu marsallal, azonosítania kell magát a „XXX”-cikkkel is. Ha nem, el kell válnia a marsalltól.

Harmadik megoldás nem kínálkozott. Még egy utolsó találkozás Goga és a marsall között. Másfél óráig tárgyálnak, veszekednek. Averescu itnranzigens. A marasesti győző tulságosan öreg és tulajdonoson öntudatos, semminthogy köpetteget forgasson. Goga lemond arról, hogy vezérét meggyőzni próbálja. És

megteszi az előkészületeket a szakadásra. Az erdélyi néppárti szervezetek vele vannak. És vele van néhány regáti és beszarabiai „trónhü” elem is.

Averescu sem marad vesztég. Előbb az Indreptareaban tesz félreérthetetlen célzásokat a bartáságra és Vaida Sándort dicséri, aki „egy egész életen keresztül hű maradt vezéréhez, Maniuhoz”. Aztán energikusabb lépésre határozza el magát. A néppárt vidéki szervezeteinek vezetői a mai nappal körlevelet kaptak, amelyet Averescu marsall irt alá. A körlevél többek között a következőket mondja:

„Bizonyos elemek egyes párttagokat arra igyekeznek rávenni, hogy Bukaresbe jöjjenek és itt vegyenek részt egy párttűt mozgalomban. A csábítás indoklása a következő: a párt addig nem jöhet hatalomra, amíg én állok az élén. Dehát én ezt elég nyíltan meg mondtam az elmúlt év október 25-i kongresszuson. Azt is mondtam, hogy éppen ezért visszalepek a pártelnökségtől. A kongresszus mégis egyhangúlag arra kért, hogy vállaljam továbbra is a vezetést. Én ezt feltételekhez kö-

töttem. Többek között ahhoz, hogy kizárólag az én kezembe adják a párt vezetését. Akkor egyetlen meggyőzés sem hangzott el ehhez a kívánságomhoz.

A kongresszus határozatát megváltoztatni nonszensz volna. Egyébként is csak kongresszusi határozattal volna megváltoztatható, a kongresszust pedig az alapszabályok 83-ik paragrafusa értelmében csak a pártelnök hívhatja össze.”

A továbbiakban arról beszél a marsall, hogy azok a „bizonyos” elemek koncentrációs kormányban való részvételről is beszélnek, amelyek ugyancsak Averescu volna a megakadályozója. A marsall életképtelenségét mondja ezt a kormányformát, hitvallást tesz az egységes pártkormány mellett, majd így folytatja:

„Mint hogy névtelen reményekről és a pártnak egy az országra és a pártra veszedelmes kalandra való belesodrásáról van szó, haladéktalanul véget kell vetni annak a bűnös próbálkozásnak, amely a széthúzást akarja a párt-

ban elinténi. Ezért sziveskedjenek erőiesen visszautasítani minden csábítási kísérletet és jelezni ezeket a központnak, hogy a propagandisták ellen az alapszabályszerű intézkedések foganatosíthatók legyenek. Azokat, akik a csábításnak nem tudnának ellenállni, azonnal ki kell zárni a pártból...”

Ha azokat is kizárják, akik nem tudnának a csábítás ellenállni, ugye eo ipso kizártnak kell tekinteni magukat a csábítókat. És ezek között elsősorban Goga Octavian. A volt belügyminiszter pillanatnyilag taktikázik. Igyekszik a pártvezetés tagjait a maga álláspontjának megnyerni és pártvezetőségi ülést összehívni. Mert ha a többség csakugyan mellette nyilatkozna meg, ugye nem ő fog kerülni kizárásra, hanem Averescu marsall... A marsall azonban sokkal több stratégiai érzékkel rendelkezik, semminthogy figyelmen kívül hagyta volna ezt a veszedelmes átkarolási műveletet.

És a vezetés megkérdézeése nélkül, diktatorikusán intézkedik. Ugy, ahogy erre a pártkongresszustól felhatalmazást kapott.

Az „averescanus” párt ezek szerint likvidálnak tekinthető. Én a párt végeredményben a marsall személyes presztízsére épült fel, egy bizonyos ideológiát nem képviselt a román politikában. És ha Bratianu Jonel nem használta volna fel manővercsapatát a nemzeti parasztpárt ellen, ugye az utóbbi években nem igen juthatott volna szóhoz. A marsall számára tragikus ez a szakadás. Hogy Goga számára a karriert jelent-e az új zászlóbontás, azt egyelőre senki sem állíthatná teljes bizonyossággal. (k.)

A finn kormánycsapatok bekerítették a szélsőjobboldali forradalmárok hadseregét

A köztársasági elnök békére inti a lázadó lappó-vezéreket

London, március 3. A finnországi eseményekről még mindig nem lehet tiszta képet alkotni. A köztársasági elnök nevében tegnap rádióüzenetet közvetítettek a lappó-mozgalom részeseihez, melyben felszólítják őket a lekhelyekre való visszatérésre. Ellenkező esetben a kormány lázadásban való részvétel címén bírói uton felelősségre vonja a jobboldali for-

radalmárokat. Ugy látszik, a felszólításnak nem sok foganatja volt. A táviró- és telefoncenzura erősebben működik, mint valaha.

London, március 3. Revalon át érkezett jelentések szerint a finn kormánycsapatok, amelyeknek élére maga Swinhufwud köztársasági elnök állott, bekerítették a fegyveres lappó-csapatokat.

A kormány életbe léptette az államhatályosabb védelméről intézkedő törvényt, ami egyet jelent azzal, hogy az egész ország területén érvénybe lépett az ostromállapot.

Helsinki védelmére az egész fegyveres erőt igénybe kellett venni. A főváros képe olyan, mint 1914-ben mozgósításkor.

Ötvenezer dollár váltságdíjat követelnek a Lindbergh házaspár elrabolt gyermekéért

Három amerikai állam rendőrsége nyomoz a gyermek után

Newyork, március 3. A Lindbergh-házaspár huszónapos fiáért elrabló 50 ezer dollár váltságdíjat követelnek. A banditák közölték, hogy a gyermeknek semmi baja nincs. A szülők hajlandók megadni a váltságdíjat, hogy gyermeküket visszaszerezhessék. Hoo-

wer elnök, aki éppen tegnap intézett a washingtoni kongresszushoz leiratot a banditizmus leküzdése érdekében szükséges intézkedések ügyében, ma hosszabb tárgyalást folytatott a főállamügyessel.

Párizs, március 3. Newyorki táv-

irat szerint Lindberghék fiának semmi nyoma. A banditák újabb levélben közölték a szülőkkel, hogy a gyermek egészséges s figyelmeztetik a Lindbergh-házaspárt, hogy várják be a rövidesen érkező újabb instrukciókat, amikoris értésükre adják azt is, hova juttassák el a váltságdíjat. A nagyaranyu nyomozás tovább folyik és három amerikai államban valóságos rendőrhadsereg kutat Lindberghék fiának elrablóit után. A partvidéken őrhajók legénysége is résztvesz a kutatásban, valamint repülőgépek is.

Lindbergh felesége a lapokban közölte tette a gyermek étrendjét s kérte őket, a humanizmus nevében, hogy ragaszkodjanak az előírásokhoz, mert a gyerekek gyenge egészségu.

Hoover elnök állandóan érdeklődik a nyomozás eredményei iránt és sulyt helyezne arra, hogy sürgősen eredményt mutathassanak fel.

— Kibővül a vegyipari világkoncern. Londonból jelentik: Az angol Imperial Chemical Industrie vállalat, amelynek számos festék és más vegyipari gyártelepe van, csatlakozott a kontinentális festék és vegyipari kartellhez, amelyben svájci, német és francia gyárak vesznek részt.

Román állami osztálysorsjáték

ÉRTESÍTÉS. Az I-ső osztály sorsjegyei már vásárolhatók

Banca Ilescu S. A. & Dr. Ligethy

Cluj, Str. Regina Maria 42. Telefon: 11-54.

Az I-ső oszt. sorsjegyek árai:

egynolcad	egynegyed	fél	egész
125 lei	250 lei	500 lei	1000 lei

40.000 nyeresemény és egy jutalom, összesen 240.320.000 lei összegben. A főnyeresemény a legszerencsésebb esetekben 10.000.000 lei összegben.

Minden második sorsjegy nyer! Fokozódó nyereseményesély!

Vidéki megrendelések postautalványon ajánlási díjjal együtt küldve eszközlelndők.

...

odók
cs
ncnapos
ranka
adni próbált
pingja. London-
ptomi kormány
pamutot átveti a
elválasztotta az
obusz
18 állóhelyes
üzemben 3 drb
ab Perry cég
& Comp.
-Sil aciel

A PÉNZ TRAGÉDIÁJA

IRTÁK: DR. LIGETI SÁNDOR ÉS DR. MARTON ERNŐ (27)

*

A pénz a háboru szolgálatában

A modern imperiálista államrend kialakulása teljesen elképzelhetetlen a pénz intézménye nélkül. A középkor története világosan mutatja az utat, amely a széttöredezett feudális rendtől az új centrális hatalom megteremtéséhez vezetett. Az elterjedő és erősödő pénzgazdálkodás rendkívüli mértékben kedvezett ennek a fejlődésnek, de az új rend megszilárdulása ugyanakkor szoros függvénye volt a kifejlesztett pénzgazdálkodásnak. A nagy katonaságot és hivatalnok-sereget igénylő központi hatalom nem nélkülözhetette a pénzt, ennek megszerzése képezte politikájának fő mozgató rugóját és ez vezetett a korábbi természetbeni szolgáltatások helyett a pénzben követelt adók kivetésének, fizetésének és behajtásának újabb rendszeréhez, ami végeredményben a nemzeti adómentességek és általában a nemzeti előjogok fokozatos megszüntetését eredményezte.

Főként két állam járt elől a pénzgazdálkodás erőteljes megszervezésében. Az egyik Franciaország volt, ahol a tulságosan kifejlesztett és abszolút hatalomhoz jutott központi uralom a legeléményesebb módon rakta a nép vállaira a háboru, közigazgatás és az udvartartás hallatlan és eddig felül nem várt fenntartási költségeit, míg a visszahatás el nem következett a nagy forradalommal.

Az Angol Bank megalakulása

A másik állam Anglia volt, amely mint már láttuk, elsőnek rendezte a modern értelemben vett valutakérdést, vagyis a forgalmi pénzeszköz törvényes szabályozását. Anglia a Bank of England megalapítása által s e bank jegyeinek jól szabályozott kibocsátása révén a kor igényeinek megfelelő forgalmi eszközt gondoskodott a kialakuló új gazdasági élet számára s ezáltal megszilárdította azt az alapot, amelyen a kapitalizmus annyira kifejlődhetett. Ezek a tényezők tették Angliát a pénzgazdálkodás politikájának ama intézkedéseit, amelyeket Sir Thomas Greshamtól kezdve az angol gazdasági élet vezéralakjai oly céltudatosan fogantatosítottak s amelyek Anglia legfontosabb természeti kincsei, a szén és vas segítségével, valamint az ipari találmányok egész sorával teremtték meg a lehetőséget, hogy Anglia oly sokáig vezető szerepet játsszon a világgazdaságban és a világpolitikában.

Franciaország és Anglia nyomán ismerte meg a világ a modern pénzgazdálkodás minden előnyét, de minden hátrányát is. Az áruk forgalma könnyebb és gyorsabb lett, a pénzgazdálkodás technikája együtt fejlődött az ipari és forgalmi technikával, egyidejűleg azonban új lehetőséget nyitott a szelvények és spekulációk, de főként az emberi munkaerő kizsákmányolásának eddig ismeretlen módjaira és így nem csoda, ha a mindenható pénz elfelejtette az emberek többségével annak eredeti és egyedül igazolt hivatását, hogy a cseréforogalom eszköze és szolgálja legyen.

A merkantilisták

Az újkori államokban ennek a mentalitásnak megfelelően mindjobban tért hódított az az irány, hogy a nemzeti gazdálkodás tevékenységének főcélja a pénzszerzés, az arany és ezüst pénzalloy szaporítása s ennek az iránynak volt elméleti megtestesítője az az irodalmi tevékenység, amelyet az ugynevezett merkantilisták folytattak. A merkantilisták szerint, minél több ércpénz van valamely államnak, annál gazdagabb és minden nemes ércszaporítás pénzszerzést, egyben pedig a gazdasági élet fellendítését jelenti. Az aranyat és ezüstöt tartották az emberi eszelekvés két legnélkülözhetetlenebb eszközeinek. Ebben a korban maguk az

államok is ilyen irányban állították be politikájukat és e politika legkiválóbb képviselője a francia Colbert volt.

A fiziokraták

Ennek a szembeötlően egyoldalú fel-fogásnak természetesen nem maradt el a visszahatása. Csakhamar rájöttek arra, hogy a pénz önmagában természetesen valami és ennek a meg-gondolásnak alapján lépett fel az a másik elméleti irányzat a közigazdaságban, amelynek művelőit fiziokratáknak nevezzük. A fiziokraták éppen az ellenkező tuzásba estek, amennyiben a nemzetgazdálkodás alapján és a gazdagság forrásának egyedül a földműveléssel kapcsolatos munkát tartották. A fiziokraták legkiválóbb képviselője, Quesnay a pénzt csak a közvetítés zálogának, a gazdagság reprezentatív jelének tartotta, míg Montesquieu a pénzt csak a gazdaság fikciójának, a pénzvagyont pedig jelképes gazdagságnak tekintette. Mindkét irány azonban messze volt attól a felismeréstől, hogy a gazdálkodás igazi alapja nem más, mint az emberi munka.

Háboru és kapitalizmus

A középkorból kiemelkedett pénzgazdálkodás tette lehetővé azoknak az örökös háborúknak a folytatását, amelyek a XVI. és XVIII. század között Európában lezajlottak s amelyek bármekkora pusztítást is okoztak vagyonban és emberéletben, mégis a tőkék ösz-szegyűjtéséhez és a kapitalizmus útjának meggyorsításához vezettek. Egyes közigazdasági írók, mint például Werner Sombart szerint, háboru nélkül egyáltalán nem volna kapitalizmus. Ha ez a tétel nem is áll ilyen kategóriáiban, hiszen háborúk voltak azelőtt is és mégsem vezettek kapitalizmushoz, mindaddig, míg bizonyos más előfelté-

telek nem teljesültek, mindenesetre igaz az, hogy a kapitalizmusnak szükség-szerű velejárója a háboru, — de nem szülője. Az állandó hadsereg fen-tartása, ellátása s a hadi kiadások rop-pant tőkék felhajtását igényelték és természetesen átalakítólag hatottak vissza a pénzgazdálkodásra.

Fantasztikus hadikiadások

A francia hadi kiadások XIV. Lajos háborus éveiben érték el tetőpontjukat. 1639-ben az összes állami kiadások 29.900.000 livret tettek ki és ebből a hadikiadások 19.100.000 livret emésztettek fel, vagyis a teljes állami költségvetés 60 százalékát. 1680-ban 129.700.000 livre állami kiadásból 97.870.000 livre, vagyis 74 százalék volt a hadikiadás. 1784-ben 610.000.000 livre összes állami kiadásból a katonai kiadás ennek kétharmad részét, 404 millió livret tett ki.

Németország, illetve Poroszország sem maradt el ebben a tekintetben. A Hohenzollernnek katonai nagyhatalom-má fejlesztették országukat. Szemléltető illusztráció ennek, hogy III. Frigyes alatt a 4 milliót kitevő összes állami bevételből 2.200.000 tallért fordítottak katonai kiadásokra. I. Frigyes Vilmos alatt még nagyobb volt az emelkedés. Az összes bevétel 6.900.000 tallért tett ki, amivel szemben a hadi kiadások 5.950.000 tallérra nőttek fel, vagyis 86 százalékra. A többi nagyhatalmak költségvetésében ugyancsak megdöbbentő arányokat öltöttek a hadikiadások.

(Folytatjuk.)

KÖZGAZDASÁG

Az aranybevéltási roham hatására Angliában felfüggesztették a devizakorlátozási rendeleteket

Minden aranyékszert beváltak Angliában

London, március 3. Angliában az aranybevéltási roham tovább tart. Devonshire partvidéke több kastélyából régi mór és spanyol ötvösművészeti re-meket küldöttek be Londonba eladás-ra. Közlebről beolvastanak egy évszázados hercegi koronát, amelyet a minden kori család fő nagy királyi koronázás alkalmával viselt.

A koronát 15 ezer fontért vette meg a Bentley-cég

s azonnal futárral Amszterdamba küldötte, hogy a drágaköveket szedjék ki és külön dolgozzák fel. Az aranypánik során naponta 100—150 ezer souverign, régi aranyérem, ékszer, versenydíj stb.

jut el mindennap az aranybevéltő helyekre.

Kétségtelennek tartják, hogy a felhasználatlanul hevert aranytömegek mobilizálása nagy hasznára lesz az angol pénzügyeknek, jvitani fogja a font árfolyamát és elő fogja készíteni az utat a bankamatláb újabb leszállításához.

London, március 3. Neville Chamberlain angol kincstári kancellár az alsóház mai ülésén bejelentette, hogy a kormány feloldotta azt a tilalmat, hogy angol alattvalók ne vásárolhassanak idegen valutát. A lapok az újjáéledés első jelének tekintik a valuta- és devizaforgalmi korlátozások feloldását.

Amnesztia-rendelet készül a foglalatás alól elvont tárgyak értékesítői számára

Bucuresti-Bukarest, március 3. (Az Uj Kelet tud.) Parlamenti kezdeménye zésből kétszakaszos törvényjavaslatot terjesztenek közelebről a parlament elé. Az első szakasz a következő szövegű: Amnesztia alá esnek az okirály-sági büntető törvénykönyv 330. paragrafus első bekezdésében és az erdélyi és bukovinai büntető törvények hasonló tartalomú szakaszainak értelmében

büntetés alá eső oly bűncselekmények, amelyeket 1932 március elsejéig követtek el oly módon, hogy a tartozások fejében lefoglalt ingókat, vagy ingatlanokat a foglalatás alól kivonták, legyen ez a kivonás befejezett tény, vagy csak arra irányuló kísérlet és függetlenül attól, hogy a cselekményeket felfedezték-e vagy nem és hogy az eljárás már folyamatba van-e téve, kivéve

Figyelem!

Figyelem!

A román-magyar film pár első filmje

A szerelem szava
A budapesti operai kórus közreműködésével. Indul péntektől

Astra Mozdóban

azt az esetet, mikor az ügyben végleges és megváltozhatatlan ítéletet hoztak. A második szakasz: a jelen szakasz nem zárja ki a polgári per folytatását. A felek kérhetik az eljárás folytatását, de csak polgári részről és nem a büntető rész szempontjából.

BEYESÜLETI ÉLET

A Hitachdut Haavodában (Str. Jasilov 14). Vasárnap, március 6-án délelőtt 10 órakor Jámor Ferenc tart előadást „A cionizmus a Holnap mérlegén” címen.

Diamant Elemér előadása a kolozsvári Mizrahi-ifjúság Onegh-Sabbat estjén. A Mizrahi-ifjúság rendez péntek esti Onegh-Sabbat összejöveteleit során, folyó hó 4-én, ma este fél kilenc órai kezdettel, Diamant Elemér lapszerkesztő tart előadást. „Zsidó nyomor, zsidó bevándorlás” címen. Vendégeket szívesen lát és pontos megjelenést kér a vezetőség.

Felhívás a kolozsvári zsidó joghallgatókhoz. Felkéretnek az összes Kolozsváron tartózkodó zsidó joghallgatók, hogy fontos és sürgős szervezkedési ügyben szíveskedjenek címüket mielőbb közölni a Zsidó Jogászegylet Vezetőségével, Cluj, Cal. Dorobantilor No. 11.

Az Árvagondozó kulturstélyére, melynek kiemelkedő pontja lesz dr. Tomášschoffné szereplése, az előkészületek seregyen folytak. Az estély március 10-én lesz az Iparkamara hangversenytermében, amelyen a művészön kívül előadást tart dr. Ligeti Ernő lapszerkesztő és szólószámmal fog szerepelni Hermann Katica zongoraművész. Az estélyre a kötelező műsorok esőtörtéktől az alábbi helyeken tarthatók meg: Kish Telbank és Takarékszövet. Biro gyógyszerár, Grünwald és Steiner, Bernát papírüzlet és Gólya-áruház.

A Crystal Palace termeiben vasárnap délután 5 órai kezdettel táncsal estély kötött teadélután rendez a kolozsvári Zsidó Nőegylet. A teadélután iránt élénk érdeklődés nyilvánul meg.

A kolozsvári zsidó diákok jelmezes estélye. Szombat este fél 10 órai kezdettel nagyszabású jelmezes táncestélyt rendeznek a kolozsvári zsidó egyetem hallgatók.

A ma egyik legfontosabb kérdésére ad választ

Az Ifjúság nemi problémái

Dr. Tóttisz Béla most megjelent könyve

Főbb fejezetei: A természetesről természetesen. A boldogság nehéz útja. Amikor a gyermekből ember lesz. Két féle érettség. A hazug kísértet. A megérkezett szerelem. Mit kell tenni? A kétféle felelősség. Újra szerelem. Pszichonanalízis és szerelem. Freud és Marx. A szerelem szabadsága. Egyneveltség és többneveltség. Itél a társadalom. Szűz-vagy ártatlan? Kit válasszunk? A lelkiismeret házassága. Hideg-e a nő? A „kényes kérdés”.

Mindkét nemhez tartozó serdülő ifjakon kívül a szülők és pedagógusok is okvetlen olvassák el ezt a tartalomhoz méltó külső köntösben megjelent könyvet.

UJ KELET könyvosztálya CLUJ

Kérem részemre postafordultával megküldeni: Dr. Tóttisz: Az ifjúság nemi problémái könyvet, portómentesen, 85 lej utánvétellel.

név
pontos cím

Megs

A japánok va

A Né

Lapzártakor rint Nomura te perckor parancs műveletek azo az egyes csatul vannak min ilyenformán a tositiva van. Ja a hadműveletek Sato, Japán nyomban bejele cour a Népszöve A japán in sunkból kiderül, tette be hadműv helyezkedni. A A távolkelet

A M

London, március viselő felek között szünet és forma s sem folynak, de A továbbra is erőfeszítés létrehozása ér hangoztatják, hogy érték már azt a zó pánok követeltek. I hogy bebizonyítsák azzal, hogy ők is kat. Kelly angol t megbeszélésre kért gátusokat. Lehet, csak este tartják még nem küldöttek tekintetében.

Patraszá

osztály

A 14-ik japán ha tása teljes befejezés rendkívül heves, tö ségi párbaj közben juttatták a szállító hez.

Ma reggel hadiha tüzérségi útegek Wusungnál akinaí számu kínai védős egymásután öt izbe sági roham s

az ütközet végén helyütt sikerült kát a kín

Japán repülők t Shanghai felé viv Daily Express táví offenzíva újabb fell

Könyvosztás

Beéri a raktáron le kiáru

Németny

Nathan Asch: Der nyörű vászonkötés Ludwig Lewiscohn: Strom (vászonkötés) Max Nordau: Erinn male Mendale Moicher S Trumeldor: Tagebü Leopold Hichler: M und Sein Sohn Perez: Adam und Jakob Klatzkin: Kr scheidung köve Heinrich Margulies Zionismus I. II. K Kreppel: Judentus von heute Fromer: Der Organ dentums Weltsch: Zionistic Dr. Simon Ahron: Roman in Rumáni Max Brod: Im Kamp dentum Gustav Karpeles: Ge orientalischen Lite Szállitjuk utánvétellel portóköltség előzetes (postabé

Megszűnt a Japán-kínai háború, mert Japán elérte hadicéljait

A japánok váratlanul megszüntették az ellenségeskedést azon a címen, hogy a kínai csapatok túljutottak azon a területen, amelyre a japánok ígéretet tartottak

A Népszövetségnek is bejelentették a hadműveletek beszüntetését

Lapzártakor jelentik: A londoni Exchange Telegraph sanghaji jelentése szerint Nomura tengernagy d. u. 2 órakor, Sirohawa tábornok pedig d. u. 2 óra 30 perckor parancsot adtak a japán tengeri, illetőleg szárazföldi haderőnek a hadműveletek azonnali beszüntetésére. A japán hadvezetőség arra hivatkozik, hogy az egyes csapatparancsnokságoktól kapott jelentések szerint a kínai csapatok túl vannak mindenütt azon a zónán, amelyre Japán ígéretet tartott. Minthogy ilyenformán a Sanghaiban élő japán alattvalók élet- és vagyonbiztonsága biztosítva van, Japán megszüntette az ellenségeskedést és csak akkor venné fel újra a hadműveleteket, ha Kína támadásba menne át.

Sato, Japán népszövetségi delegátusa a kormánytól kapott hír vétele után nyomban bejelentette Boncournak az ellenségeskedés beszüntetését. Paul Boncour a Népszövetség közgyűlésén két órány keresztül méltatta az eseményt.

A japán intézkedés meglepetésérül jött, mert mint az alábbi tudósításunkból kiderül, a béketárgyalások meghiusultak és Japán egyoldalulag szüntette be hadműveleteit. Nyitott kérdés még, hogy Kína milyen álláspontra fog helyezkedni. A japán intézkedés óta egyelőre egyetlen puskagolyó sem dördült el. A távolkeleti haretér utolsó híreit itt adjuk:

A meghiusult béketárgyalások

London, március 3. Sanghaiban a hadviselő felek között nem jött létre fegyverszünet és forma szerinti béketárgyalások sem folynak, de Anglia kínai nagykövete továbbra is erőfeszítéseket tesz megegyezés létrehozása érdekében. Kínai részről hangoztatják, hogy a csapatok jórészt elértek már azt a zónahatárt, amelyet a japánok követeltek. Most a japánok a sor, hogy bebizonyítsák ígéreteik komolyságát azzal, hogy ők is visszavonják csapataikat. Kelly angol tengernagy délre újabb megbeszélésre kérte a japán és kínai delegátusokat. Lehet, hogy az eszmecsere csak este tartják meg, mert a kormányok még nem küldöttek választ a béketervezet tekintetében.

Patraszállt a 14. japán hadosztály

A 14-ik japán hadosztály partra szállítása teljes befejezést nyert. A csapatokat rendkívül heves, több óráig tartó tüzés utáni párbaj közben pancélos bárkákon juttatták a szállítóhajókról a kikötőhelyhez.

A wusungi ütközet

Ma reggel hadihajók ágyúit és nehéz tüzérségi ütegeket pergőtűzet zúdítottak Wusungnál a kínai állásokra. A csekély számú kínai védősereget kimerítette az egymásután öt ízben megindított gyalogsági roham s

az ütközet végén a japánoknak több helyütt sikerült befészkelniök magukat a kínai állásokba.

Japán repülők tovább bombázzák a Sanghai felé vivő vasutvonalakat. A Daily Express távirata szerint a japán offenzíva újabb fellángolását a kínai kor-

mány azon követelése idézte elő, hogy a sanghaji kérdés békés elintézését össze kell kapcsolni a mandzsúriai probléma rendezésével.

A japán vezérkar több magasrangú

tisztje odanyilatkozott a sajtó munkatársai előtt, hogy Japánnak hadseregében kell bízni s nem a közvetítő javaslatok és a megegyezés létrehozatala érdekében tett erőfeszítések sikerében.

Wusung erődje elesett

London, március 3. A japánok előretörése Wusungnál ezáltal sikeres volt. Elfoglalták az erődöt, miután a kínai vissza vonulás fedezésére hivatott maroknyi kínai őrség is elvonult a felhagyott védelmi vonalból.

Az a helyzet alakult ki, hogy a kínai csapatok nagy része már távolabb foglalt állást Sanghatól nyugatra, mint ahogy a japánok azt követelték.

Sanghai nemzetközi negyedében számszerűen megbetegedtek az utóbbi napok gyújtóbombáinak nehéz átható füstjétől. Több füstmérgeztet kórházba kellett szállítani, a többieket lakásukon ápolják.

Japán repülők ma 60 bombát vetettek a hadműveleti terület felé vezető vasutvonalakra.

Raktárunkon levő zsidótárgyú könyveket oltsón kiadjuk:

Max Nordau: dr. Kohn	25 L
Felix Weltsch: A zsidókérdés a modern eszméramlatok tükrében	25 "
Solem Alejchem: Leégett nemesek	10 "
Paneth Herman: Utazásom a Szentföldön	5 "
Marton Ernő: Zsidó nemzet Erdélyben	5 "

London, március 3. Japán repülők bombázták a nankig-sanghaji vasutvonalat. A bombák több helyütt felszakították a vasúti síneket, egy hidat és két állomásépületet megsemmisítettek. Kínai részről a 19-ik kínai hadsereg visszavonulását azzal magyarázzák, hogy el kellett kerülniök a bekerítés veszélyét s ezért vették vissza vonalukat anélkül, hogy a rommá lőtt állásokban tovább védekeztek volna. A nemzetközi negyedben úgy tudják, hogy csütörtökön a Kent angol hadihajón újra megkezdik a békeltető tárgyalásokat.

London, március 3. Diplomáciai körökben elterjedt hírek szerint Moszkvában a japán nagykövét kérdést intézett a külügyi népbiztossághoz aziránt, miért vették szükségessé szovjet-csapatösszevonásokat a távolkeleti határvidéken. Altalában az a meggyőződés alakult ki, hogy szélsőkeleten rövidesen újra Mandzsúria kérdése kerül az érdeklődés homlokterébe.

Mit tartalmaz a szeszmonopólium bevezetéséről szóló törvényjavaslat

Argetolánu április elsejéig tető alá akarja hozni a monopóliumot

Bucuresti-Bukarest, március 3. (Az Uj Kelet tud.) A pénzügyminisztérium elkészítette a szeszmonopólium bevezetéséről szóló törvényjavaslat végleges szövegét, amelynek megvitatását közelebről már meg is kezdi a kamara pénzügyi bizottsága. Argetolánu pénzügyminiszternek hatorozott kívánsága az, hogy ezt a törvényjavaslatot április

elsejéig feltétlenül megszavazza a kamara. A törvényjavaslat főbb intézkedései a következők:

A szeszmonopólium törvényjavaslata kimondja a termelés és árusítás monopólizálását, amit egy szeszmonopólium hivatal fog végezni. A termelés 3500 vagon lesz, amely mennyiséget kontingens formájában felosztják a gyárak

között. A sör, bor és cujka kivételnek a kontingentálás alól. A szesz-exportot és importot is a monopól hivatal bonyolítja le. Külön fináncgárdát állítanak fel. Az erdélyi italmérsi engedélyek megmaradnak, csak halálesetben szállnak vissza az államra. Az italmérsi engedélyek évi illetéke 3—20.000 lej lesz.

„Ha bűnös vagyok abban, hogy meg akartam torolni Agabekovon Szovjetország elárulását, nyugodtan várom büntetésemet“

A bukaresti vádlanác újabb harminc nappal meghosszabbította az Agabekov-ügy vádlottainak letartóztatási végzését

Bucuresti-Bukarest, március 3. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A világszenzációt keltő Agabekov-ügy vádlottai ellen harminc napra kibocsátott letartóztatási végzés tegnap lejárt. Az ilfovi ügyészség újabb letartóztatási végzést bocsátott ki az öt GPU-ágens ellen, akik eképpen tegnap ismét a bukaresti törvényszék vádpanácsa elé kerültek, amelynek döntenie kellett a letartóztatási végzés megerősítése fölött. A tárgyaláson Victor Serbanescu bíró elnökölt. A vádlottak kihallgatása sokkal rövidebb volt, mint az első vádpanácsi tárgyalás alkalmával.

Elsőnek Grigore Alexieff Grisát hallgatták ki. Ez a bolgár terrorista kapta ismeretesen azt a megbízást, hogy amennyiben Agabekovot nem sikerülne a hajóra csalni, úgy minden körülmények között tegye el lábálól. Grisa kijelentette, hogy nem tett semmi rosszat az országnak és nem bántott egyetlen román állampolgárt sem. Ha a román törvények értelmében bűnösnek találják abban, hogy meg akarta büntetni Agabekovot, aki elhagyta és elárulta Szovjet-Oroszországot, úgy nyugodtan várja büntetését. A többi vádlott: Tonceff, Sava Szamoridisz, Alex Lecoq és a Filomela kapitányal: Spiru Katpodisz kijelentették, hogy ártatlannak érzik magukat.

Procop Dumitrescu ügyész rámutatott arra, hogy a GPU központjában kidolgozott tervnek a végrehajtásáról volt szó s a vádlottak bűnössége még akkor is

megállapítható, ha egyik nem is tudott volna a másik szerepéről. A védelem részéről Sadoveanu ügyvéd beszélt, aki kérte a francia Lecoq szabadlábrahelyezését azzal, hogy vádlott tipikus polgár, akinek semmi köze sincs a bolsevizmushoz. Solomonescu, Katapodisz védője

kijelentette, hogy nem kéri védelemnek szabadlábrahelyezését, mert a vizsgálat amugyis be fogja bizonyítani, hogy ennek semmi köze sincs az egész összeküvéshez. A bíróság rövid tanácskozás után megerősítette a letartóztatási végzést.

Jorga elmondja véleményét a rektorválasztási afférról

Bucuresti-Bukarest, március 3. A parlament tegnapi ülésén Jorga szólalt fel. A kamara bocsánatát kérte, hogy személyi ügygel veszi igénybe idejét, de sajtója nincsen és válaszolni kell azokra a rágalmakra, amelyeket a bukaresti rektorválasztással kapcsolatban ellene irányítottak. 30 éve tanára a bukaresti egyetemnek és ezeltől 4 évvel választották meg dékánnak, majd rektornak. Rektori működése mindenki előtt ismeretes. Respektust szerzett az egyetemnek. Széleskörű sikerrel elfojtania a diákszavargásokat, miközben még Vaida belügyminiszterrel is konfliktusa támadt. Ami a Basilescu-ügyet illeti, ő nevezte ki prorektornak és meggyőződése szerint ez teljesen törvényes kinevezés volt. Coiculescu prorektorsága törvénytelen, azt

nem ismerheti el és így az általa összehívott rektorválasztó gyűlés is törvénytelen és annak eredményét megsemmisíthetné, mégsem teszi ezt, mert tiszteli az egyetemi tanárok többségének véleményét és a választás megerősítését fogja kérni az uralkodótól. (Jorgát a kormány párt tagjai felállva hosszasan tapsolják)

— Ghica külügyminiszter hétfőn hazakerék és nem mond le. Bukarestből jelentik: A Lupta értesülése szerint Ghica külügyminiszter hétfőn érkezik Bukarestbe. A kamara folyosóin csütörtökön azt beszélték, hogy Ghica nem fog lemondani, mivel mindazokat a kérdéseket, amelyek lemondását indokoltá tették volna, rendezte.

Könyvosztályunkat átszervezzük

Bőrt a raktáron levő könyveket oltsón kiadjuk:

Német nyelvű könyvek:	
Nathan Asch: Der 22. August (Győztes nap)	150 lej
Ludwig Lewisohn: Gegen den Strom (vászonszöveg)	180 "
Max Nordau: Erinnerungun	180 "
Mendele Moicher Sfurim: Schlemale	180 "
Trumeldor: Tagebücher	150 "
Leopold Hichler: Moses Mautner und Sein Sohn	90 "
Perez: Adam und Eva novellék	80 "
Jakob Klatzkin: Krisis und Entschcheidung köve	60 "
Heinrich Margulies: Kritik des Zionismus I. II. kötet	40 "
Kreppel: Judentum und Judentum von heute	300 "
Fromer: Der Organismus des Judentums	50 "
Weltsch: Zionistische Politik	40 "
Dr. Simon Ahron: Eines Juden Roman in Rumänien	15 "
Max Brod: Im Kampf um das Judentum	30 "
Gustav Karpfes: Geschichte der orientalischen Literatur	60 "
Szállítjuk utánvétel, vagy az összeg és portóköltség előzetes beküldése mellett (postabélyegben is.)	

Figyelem! Magyar film 5 filmje... m szav... ai kórus közr... ul péntektől... zsgóban... az ügyben végleg... itéletet hoztak... jelen szakasz ne... per folytatását... eljárás folytatásá... ról és nem a bü... ből.

ETI ÉLE... dában (Str. Jasil... us 6-án délelőtt... ene tart előadás... p mérlegén" címen... adása a kolozsvár... h-Sabbat estjén. A... s péntek esti Oneg... s során, folyó há... ne órai kezdettel... zerkasztó tart elő... zsidó bevándorlás... esen lát és pont... tőség.

zi zsidó joghallga... z összes Kolozs... idő joghallgatók... szervezési ügy... müket mielőbb kö... rlet Vezetőségével... No. 11.

tyrestélyre, mely... a lesz dr. Toma... előkészületek se... ély március 10-é... hangversenytermé... nön kívül előadás... lapszerkesztő és... epelni Hermann... t. Az estélyre a... rtoktól az alábbi... : Kish'elbank és... ryszertár, Grün... papírüzlet és

rmeiben vasárnap... el táncsal egybe... edez a kolozsvári... után iránt élénk... g.

ikok jelmezes es... 10 órai kezdettel... áncstélyt rendez... egyetemű hall...

osabb kérdé... laszt

g nemi... mái... st megjelent

nézetesről ter... z nehéz utja... ember lesz. Két... isértet. A meg... kell tenni! A... szerelem. Pszi... Freud és Marx... Egyneijűség és... adalom. Szüz-e... asszunk! A lel... Hídege a nő!

ő serdülő ifja... pedagógusok is... a tartalomhoz... megjelent köny

tálya CLUJ... rdultával meg... ifjuság nemi... ómentesen, 80... név

ZSIDÓ VILÁG

13.500 fontot jegyeztek a Keren Hajjeszódra a johannisburgi Weizmann-ban-ketten. Johannisburgból jelentik: A dél-afrikai Keren Hajjeszód kampány során legutóbb Johannisburgot látogatta meg Weizmann Chajim. A johannisburgi zsidó ság hatalmas ünnepeken részesítette a cionista vezért és áldozatkészségéről tett tanulságot a zsidó országépítés iránt. A Weizmann tiszteletére rendezett bankett rendkívül impozáns keretek között zajlott le. Az első szónok Schlésinger, Dél-Afrika leggazdagabb gyémánt-mánása és a KH elnöke volt. A bankett résztvevői 13.500 fontot jegyeztek a Keren Hajjeszódra.

A Zsidó Parlamenti Klub tiltakozására a lengyel sejm elejtette a kisebbségeket sértő magánoktatási törvényt. Varsóból jelentik: Két napig tartó hosszas parlamenti vita után a lengyel sejm elejtette a közép- és magániskolák rendszerének módosításáról szóló törvényt, amely ellen éles harcot indított meg a Zsidó Parlamenti Klub, miután sérelmesnek találta azt a kisebbségekre és főképpen a zsidóságra nézve. A szavazás előtt Jizchak Grünbaum és dr. Sommerstein szólaltak fel. Rámutattak arra, hogy eddig is egy burkolt numerusz klauzusz szorította ki a zsidó tanulókat a középiskolákból, az új törvény pedig újabb megszorításokat és nehézségeket zúdít a zsidó tanulóifjúságra és aláássa a zsidó magániskolákat. A sejm honorálta a zsidó képviselők álláspontját és a sérelmes törvényt elejtette.

Haiában megnyílt az új chaluc-otthon. Haiából jelentik: A napokban nyitották meg ünnepélyes keretek között a bevándorló chalucák, a palesztinai zsidó építőmunka szolgálatába szegődő leányok részére épített otthont. A chalucák otthonának felépítése 6000 font sterlingbe került, amely összeget az amerikai Pro Palestina hölgyei gyűjtötték össze. A telket a PICA bocsátotta rendelkezésre.

Hitközségek és a Keren Kajemeth Lejzrael. A Keren Kajemeth országos kuratóriuma felhívással fordult a zsidó hitközségekhez, hogy a Peszach alkalmával eladásra kerülő macoth árába számítsanak be kilonként 1 lejt, a Keren Kajemeth Lejzrael javára. Ehhez a kéréshez a Keren Kajemeth kuratóriumának az a körülmény adott impulzust, hogy a temesvári, valamint a lugosi és marosvásárhelyi hitközségek már a múlt évben megzavarták ezt a hozzájárulást és ezen városok zsidósága a legnagyobb készséggel és lelkesedéssel fizette a pászka-vásárlásnál a kért lejeket a Keren Kajemeth földvásárlási javára. A felhívásra eddig a temesvári hitközségek, valamint a nagykárolyi hitközség közölték, hogy a kérést teljesítik. A kolozsvári ort. hitközség elnöke, Biró Andor átiratban közölte, hogy a Keren Kajemeth Lejzrael kérését magáévá tette és pártolól fogja a hitközség vezetőségének előterjeszteni. Ertesítés érkezett a Keren Kajemeth Lejzrael központi irodájához Brassából, Marosvásárhelyről, Nagyszebenből és sok más kisebb helyről, hogy a hitközség vezetői pártolól vették tudomásul a Keren Kajemeth kérését és a hozzájárulások iránt rövidesen kedvező határozatot fognak hozni. A leromlott gazdasági viszonyok között, amikor a Palesztina felépítését szolgáló alapokra nehéz a nagy, egyéni adományok gyűjtése, fokozottan kívánatos és szükséges, hogy a zsidó hitközségek az egyének, minimálisnál is kisebb, pár lejes adománya által, nagy összeghez segítsék hozzá a Keren Kajemeth Lejzrael, teljesítve ezáltal leg-szentebb törvényüket Erec Jiszrael felépítésének elősegítése által.

Mükedvelőknek purimra!

Szabó Imre egyfelvonásos tréfái

Telitalalat

ára előadási jogdíjjal 300 lej.
Purimi ebéd ára előadási jogdíjjal 200 lej. Megrendelhető az Uj Kelet könyv-osztálya után.

OVAKODJATOK
A HIDEG, A NEDVESSÉG ÉS POR
VESZEDELMEITŐL
VEDJETEK
TORKOTOKAT, MELLETEKET ÉS A
TÜDŐKET A MEGHÜLÉS, TOROKFÁ-
JÁS, ASTMA, BRONSITIS, INFLUENZA,
ELLEN, A

VALDA PASTILLÁK

ÁLTAL; ELTÁVOLITJA ÉS LÉGYŐZI A
LÉGI SZERVEK ELLENI BETERES MEGTÁMADÁSOKAT

A DOBOZ FAC-SIMILJE

KAPHATÓ MINDEN
GYÓGYSZERTÁRSÁBAN

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Fehér ló

PREMIÈRE! Holnap este

Talán még sohasem várt a közönség olyan felfokozott kíváncsisággal, olyan lázas érdeklődéssel operette-ujdonságot, aminő most a „Fehér ló” bemutatását megelőzi. A világsiker, a londoni, berlini, bécsi, budapesti tomboló lelkesedés híre ide is eljutott s mindenki látni akarja azt az operettet, amely ebben a szomorú gazdasági válságban is valósággal lázba ejtette egész Európa színházi közönségét. A „Fehér ló” első előadása holnap este lesz. De aki nem tud már ohájának megfelelő jó jegyet kapni erre az előadásra, az már most megválthatja jegyét a vasárnap előadásra, amikor a „Fehér ló” kétszer kerül színre, délután 6 és este 9 órakor. Sőt a pénztár már a hétfői és keddi előadásra is árulja a jegyeket.

Torockói menyasszony Neményi Lilivel, mozihelyárakkal. Ma este Indig Ottó darabját, a „Torockói menyasszony”-t adják nagyon olcsó mozihelyárakkal. (40, 30, 20 és 10 lej), a címszerepben Neményi Lilivel.

Vasárnap d. u. 3 órakor János vitéz mozihelyárakkal. A legnépszerűbb magyar operette, a „János vitéz” kerül színre vasárnap d. u. 3 órakor nagyon olcsó mozihelyárakkal) 40, 30, 20 és 10 lejes helyárakkal.

A Magyar Színház heti műsora

Pénteken este 9-kor: Torockói menyasszony. (Nagyon olcsó mozihelyárakkal. Jegyek ára: 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám: 147.)

Szombat este 9-kor: Fehér ló. (Az idei évad nagy, bomba operett-ujdonsága. Világszenzáció! London, Páris, Berlin, Bécs, Budapest legnagyobb sikere ujdonsága! Új díszletekkel, új jelmezekkel, a nézőtér és színpad összeépítésével. Neményi Lili, Papp Ella, Keleti Aranka, Hegyesi Ica, Ihász, Tompa, Putnik, Selmecci, Leóvey, Réthely föllépése. Premierbérlet: 23 szám. Sorozatszám: 150.)

Vasárnap d. e. 11-kor: Mozi-matiné 10 és 20 lejes helyárakkal.

Vasárnap d. u. 3-kor: János vitéz. (Nagyon olcsó mozihelyárakkal, jegyek ára: 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám: 151.)

Vasárnap d. u. 6-kor: Fehér ló. (Ujdonság 2-odszor. Rendes helyárak. Sorozatszám: 152.)

Vasárnap este 9-kor: Fehér ló. (Ujdonság 3-adszor. Bérletszűnet. Sorozatszám: 153.)

Hétfőn este 9-kor: Fehér ló. (Ujdonság 4-edszer. Napibérlet 24 sz. B. Sorozatszám: 154.)

Kedden este 9-kor: Fehér ló. (Ujdonság 5-ödször. Napibérlet 25. A. Sorozatszám: 155.)

A clujj Román Opera műsora

Péntek, március 4: Timisoaran: Ernani. Szombat, március hó 5: Timisoaran: Faust és Valpurghis éjszaka. Vasárnap, március hó 6: Timisoaran: (délután) Tosca, (este): Traviata. Hétfő, március hó 7: Aradon: Ernani. Kedd, március hó 8: Aradon: Faust és Valpurghis éjszaka. Szerda, március hó 10: Aradon: Traviata. Csütörtök, március hó 10: Déván: Tosca. Péntek, március hó 11: Clujon: Aida (N. Apostolescu és Tzico vendégjátékával.)

Színház-Mozgó műsora

Pénteken és szombaton délután 3, 5 és 7 órakor nagy kettős műsor. I. Párisi szerelem, apacs történet 7 felvonásban, a főszerepben: Clara Bow. II. Marokkói kávéház, egy kalandor és egy bártáncosnő szerelmi története, hangos, énekes, táncos filmatrakció 8 felvonásban, a főszerepben Fifi Dorsay és Harold Murray. Helyárak: Földszinti ülőhely 20 lej, erdőülők 10 lej. Vasárnap d. e. 11 órakor Mozi-matiné. 20 és 10 lejes helyárakkal.

ASTRA Mozgó műsora

Péntek, szombat, vasárnap, hétfő: A román-magyar filmpár első filmje románul. A szerelem szava. Emma Romano. A Lupescu. P. Constantin. A budapesti operai kórus közreműködésével. Nagyon fontos művészeti esemény.

CORSO-MOZGÓ műsora

Péntek d. u. 3, 5, 7, 9 órakor: Szenzáció nagy premier: Szombat d. u. 3, 5, 7, 9 órakor: Vasárnap d. u. 3, 5, 7, 9 órakor: Dina Gralla legújabb hangosfilmje: Velencei kaland. (Libesexpress. Renlencei kaland. (Libesexpress). Rendezte: Robert Wiene. Diana Gralla és Georg Alexander vidám zenés hangosfilmje minden várakozáson felüli mértékben sikerült. Az erdélyi moziknak ez a film valóságos szenzációja. Josef Schmiédtnak, a berlini állami opera hírneves tenoristájának hangja először csendül fel a vásznon a Velencei kalandban, amely egy csapásra ismertté fogja tenni az erdélyi közönség előtt. Vasárnap d. e. 11 órakor matiné: Monte Cristo kalandja.

IRANIA-MOZGÓ műsora

Pénteken 3, 5, 7 és 9 órakor: Berlin, Alexanderplatz általános köz-kívánatra, társadalmi dráma, német párbeszédekkel, főszerepben: Heintich Georg és Margarete Schlegel.

SELECT-MOZGÓ műsora

Pénteken 3, 5, 7 és 9 órakor: Szombat 3, 5, 7 és 9 órakor: Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor: Lebegő szűz, elsőrangú hangos szalonvígjáték, német párbeszédekkel, főszerepben: Dina Gralla-Fritz, Schultzs-Szöke szakáll.

RÁDIÓ MŰSOR

Péntek, március 4.
Bukarest. 19.40: Grammfón 21: Orosz kardalok. Budapest. 9.15: Hangverseny. 9.30: Hírek. 12.05: Az egyetemi énekkarok szólókvartettje. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 4.10: Hogy mulattak száz év előtt Pesten. 5: A magyar kisipar hősei. 5.30: Jazz. 6.40: Gyorsírótanfolyam. 7: Cigányzene. 8: Hadifoglók a magyar irodalomban. — 8.30: Hangv. 10: Pontos időjelzés, időjárás, hírek, majd cigányzene. Bécs. 20.15: Strauss Leo: A csalogány c. fantaszitikus operája. Berlin. 22.30: Szórakoztató és tánczene. Breslau. 20.20: Goethe dalok. Frankfurt. 17: Munkanélküli zenészek szór. zenekara. Hamburg. 20.15: Bécsi keringők és operettek. Lipse. 16.30: Szimf. zenekar. München. 20.55: Szimf. hangv. Stuttgart. 22.40: Kávéházi zene. Varsó. 20.15: Filharmónikus hangv. Kattowitz. 17.35: Könyvü zene. Milánó. 16.45: Grammfón. 20.15: Könyvü zene. Róma. 19.50: Grammfón. 20.45: Schubert—Berté: Három a kislány operettje. Prága. 15.30: Ária és dalest. Pozsony. 18.20: Mélyhegedű. Brünn. 19.30: Opera. Kassa. 20: Opera. Belgrád. 15.45: Gr. 17: Zenekar. Párizs. 22.30: Ravel: Héber dalok. Madrid. 22.30: Szimf. grammfón. Stockholm. 20: Karfénék. Svájci Aleman Adó. 18.30: Operett.

APRÓ HIRDETÉSEK

Keresek belvárosban április 1-re külbejárati üres szobát, lehetőleg fürdőszoba használattal. Ajánlatokat ármegjelöléssel „Pontos fizető” jelígyére a kiadóban kérek.

Különbejárati butorozott szoba azonnal kiadó. Magyar ucca 50.

3 szoba, konyha, fürdőszobás modern lakás a Wesselenyi utcában május elsejére kiadó. Értekezni a Gólya-áruházban.

2 szoba konyhás, esetleg fürdőszobás lakást keresek a központban, vagy annak környékén. Ajánlatokat „Pontosan fizető” jelígyére a kiadóban kérek.

Kelengyék készítése, gobelinvarrás, gép- és kézihimzés, montirozás, előnyomtatás, csipkebevarrás, filéfüggönyök, terítők ölesőn és szépen Fisch Búske kézmunkaszalonjában Cluj, Str. Gh. Baritiu (v. Malom ucca) 16. szám.

Dr. KULCSÁR ISTVÁN:
Bevezetés az individuál pszichológiába

Tartalmi kivonata: Az ősember lélekismerete. — Az egyén, mint célirányított egység. — A szervek fogyatékosága. — A „fiziológiai fogyatékoság”. — A fogyatékoság létrejöttének tényezői. — A fogyatékoság-érzés kompenzációja, a személyiség fejlődésének vonala. — Az ideges jellem. — A tehetség. — Gyerekkori hibák. — Idegesség és elmebaj. — Biztatlanság és bűnbűzés. — Szexualitás problémája. — A kultúra. — Nevelés. — Az idegesség gyógyítása. — Önevelés. — Függelék: Az individuálpszichológia története.

Ára 95 Lei. — Kapható az UJ KELET könyvcsatlályaiban.

HIE

Erdély zsidó 5692-ben van az annak a napnak, a fiatal zsidó elindul „BILU” (Beth Jakob) — Jakob háza, gyűjtő (jel) zelszóval, új népet és országot. A szágunk ujjáépítés tetteivel. Az uttörő akadálynak és nehézségi telepek egész amelyek később — indult — intenzív alapját képezték. A országépítő munkáj hon a területeken lyeket a Keren K váltott meg a zsidó nául. A világ min Jiszraelbe sereglett ren Kajemeth jut röghöz, a Keren K a letelepülésükhöz zsidó népért. A Ker nek egyetlen célja tani Erec Jiszrael segítségével a zsidó ében ünnepli meg éves jubileumát. Erec Jiszraelben tek várnak megvált álló hatalmas munk sített erejével vége ében a „BILU”-mó Kejemeth Lejzrael nek ében minden nek fokozott áldozal gel kell résztvennie munkájában. M meth-persely, adó tetett olajja egy-eg felépítésénél. Igaz szeretettel k ságtól, hitközségei inktól, a Jewish Age zeti Szövetség csop tól, ifjúságunktól, törínktől, aki magó zónának érzi és szí sorsát, áldozanak Lejzraelre, hogy neünk és ország Geulat títm láárec. 5692, adar hó. Dr. Fischer Tiva díszelnöke, a Román nőke. Dr. Fischer Zsidó Párt erdélyi rai képviselő. Dr. wish Agency erdély elnöke. Vermes Ern elnöke. Dr. Nobel Samuel, dr. Deitso Viktor, dr. Marton társelnökei. Dr. Br ren Kajemeth Lejz tóriumának elnöke a Keren Hajjeszód manak elnöke. Dr. „WIZO” országos világezekutivának a „WIZO” országó kalay János, a Ké ja, az „Uj Kor” fő Endre, a Keren K főtítkára. Tihanyi Barisszia szer Schwartz Miksa, a mér bTransylvani Justh Móse, a Ceib Diamant Elemér, a vezetője. Székely M cair vezetője. — 22 millió munk államaiban. Genfből nélkülieknek számá munkahivatal legu világ fő ipari állam esüli, a munkahivat hogy ez a szám mes mögött. Megállapít év folyamán az am mokban 6.2 millió országban 4.6 m Angliában 2.6 millió országban 0.6 millió eiaországban pedig millióra emelkedett száma.

HIREK

Erdély zsidóságához!

5692-ben van az 50 éves évfordulója annak a napnak, amelyen egynehány fiatal zsidó elindult Erec Jisraelebe „BILU” (Beth Jakob Lechnu Venelcha) — Jakob háza, gyertek kerekedjünk (el) jelszóval, új életre kelteni a zsidó népet és országot. Akkor kezdődött országunk ujjaépítése chalucaink bátor tetteivel. Az uttörők, dacára minden akadalmak és nehézségek mezőgazdasági telepek egész sorát létesítették, amelyek később — a háború után megindult — intenzív kolonizációs munka alapját képezték. A háború utáni évek országépítő munkája elsősorban azon-
 on a területeken játszódtott le, amelyek a Keren Kajemeth Lejiszraél váltott meg a zsidó nép örök tulajdonává. A világ minden tájékáról Erec Jisraelebe sereglett chalucokat a Keren Kajemeth juttatta vissza az ősi rögöz, a Keren Kajemeth adott földet a letelepülésükhöz — munkájukhoz a zsidó népet. A Keren Kajemeth, amelynek egyetlen célja és feladata megváltani Erec Jisraele földjét a zsidó nép segítségével a zsidó nép számára, ez évben ünnepli meg fennállásának 30 éves jubileumát.

Erec Jisraeleben még nagy területek várnak megváltásra és az előttünk álló hatalmas munka csak népünk egyesített erejével végezhető el. Ebben az évben a „BILU”-mozgalom és a Keren Kajemeth Lejiszraél kettős jubileumának évében minden zsidó testvérünknek fokozott áldozat és munkakészséggel kell résztvennie a föld megváltásának munkájában. Minden Keren Kajemeth-persely, adomány, minden elültetett olajfa egy-egy téglát országunk felépítésénél.

Igaz szeretettel kérjük Erdély zsidóságától, hitközségeinktől, nőegyesületeinktől, a Jewish Agency és a Zsidó Nemzeti Szövetség csoportjaitól, a WIZO-tól, ifjúságunktól, minden zsidó testvérinktől, aki magát a zsidósághoz tartozónak érzi és szívén viseli népünk sorsát, áldozzanak a Keren Kajemeth Lejiszraele, hogy megvalósulhasson népünk és országunk ujjaépítése. Geulat titnu láarec.

5692. adar hó.

Dr. Fischer Tivadar, a Zs. N. Sz. elnöke, a Romániai Zsidó Párt elnöke, Dr. Fischer József, a Romániai Zsidó Párt erdélyi elnöke, kamarai képviselő. Dr. Balázs Endre, a Jewish Agency erdélyi szekciójának elnöke, Vermes Ernő, az E. Zs. N. Sz. elnöke, Dr. Nobel Sándor, Nussbaum Sámuel, dr. Deutsch Mór, dr. Jordán Viktor, dr. Marton Ernő, a Zs. N. Sz. társelnökei. Dr. Brisker Ezekiel, a Keren Kajemeth Lejiszraele országos kura-toriumának elnöke. Dr. Weiss Artur, a Keren Hajszod országos kuratóriumának elnöke. Dr. Róth Dezső, a „WIZO” országos elnöke, a „WIZO” világegyeztető tagja. Reiter Lunka, a „WIZO” országos ügyvezetője. Gisz-kalay János, a Kisintézbizottság tagja, az „Uj Kor” főszerkesztője. Péterfi Endre, a Keren Kajemeth Lejiszraele titkára. Tihanyi Dezső, az Aviva-Barisszia szervezet ros-risónja. Schwartz Miksa, a Hisztadrut Hasómér b'Transylvania ros möfakédja. Justh Móse, a Ceire Mizrachi elnöke. Diamant Elemér, a Brith Trumpeldor vezetője. Székely Móse, a Hasómér Ha-coir vezetője.

— 22 millió munkanélküli a világ ipari államaiban. Genfben jelentik: A munkanélkülieknek számát a genfi nemzetközi munkahivatal legutóbbi kimutatása a világ fő ipari államaiban 22 millióra becsüli, a munkahivatal azonban megjegyzi, hogy ez a szám messze elmarad a valóság mögött. Megállapítható, hogy az elmúlt év folyamán az amerikai Egyesült Államokban 6,2 millióról 8,3 millióra, Németországban 4,6 millióról 6,1 millióra, Angliában 2,6 millióról 2,8 millióra, Olaszországban 0,6 millióról 1,1 millióra, Franciaországban pedig 0,04 millióról 0,27 millióra emelkedett a munkanélküliek száma.

Új nagy panamára bukkantak a CFR vezérigazgatóságánál

Bucuresti-Bukarest, március 3. A CFR vezérigazgatóságánál néhány napja nagyobb visszaéléseknek jöttek a nyomára, amelyekkel kapcsolatban több felfüggesztés történt. A kiadott kommuniké szerint az igazgatóság értesült arról, hogy a visszatérítési osztályban szabálytalanságok fordultak

elő. A megindított vizsgálat beigazolta az értesülés alaposágát. Több évre visszamenőleg megállapítottak bizonyos visszaéléseket, amelyekkel kapcsolatban az osztály több tisztviselőjét felfüggesztették és az ügyet átadták az ügyészségnek.

— Habsburgot nem engednek Csehszlovákiába. Albrecht főherceg a csehszlovák hivataloktól egy pozsonyi utra szóló beutazási engedély megadását kérte és kérvényében előadta, hogy titkáranak, Mayer Jánosnak temetésén akar Pozsonyban résztvenni. A csehszlovák hivatalok tegnap értesítették Albrecht főherceget, hogy kérvényének nem tehetnek eleget. Az elutasító határozat azon a törvényen alapszik, amely a Habsburgokat kitiltja a csehszlovák köztársaság területéről.

— A filmvilág hírei. Londonból jelentik: Elstreeben megkezdődtek Saljapin első hangosfilmjének felvételei. Al Jolson, aki már hosszú ideje nem szerepelt filmen, most újabb szereplést vállalt és négy filmre szerződött le. Amszterdamban májusban megnyíló világkiállítás keretében filmkiállítás is lesz, amelyen szemléltető módon bemutatják a film összes eddigi eredményeit.

— Az exhumált holttest tanúsága alapján felmentették a férjgyilkossággal gyanúsított asszonyt. Feltűnően érdekes és titokzatos bűnyűben mondott ma ítéletet a kolozsvári tábla. Özvegy Cserei Sándorné polyánai lakos férjgyilkossággal vádolva került a bírál elé. Az eset 1924-ben történt, amikor Cserei Sándor cementgyári munkás ágyának esett és rövid betegkedés után meghalt a tordai kórházban. Annakidején senki sem tulajdonított nagyobb jelentőséget a még fiatal ember halálának, amely ismét felszínre került az örökség kérdésének kapcsán. Az örökösödésből kifolyólag konfliktus támadt Csereiné és az elhunyt testvérei között, akik férjgyilkossággal vádolva az özvegy asszonyt, beadták a feljelentést ellene. A holttestet exhumálták, megvizsgálták és megállapították, hogy a koponyacsonton egy repedés látható, melyet egy kemény tárgyval okoztak. Csereiné ellen semmi konkrét bizonyítékot nem lehet felhozni, ilyenformán valószínű, hogy az elhunyt gyakran lévén ittas állapotban, leest, megütötte magát és ilyen módon okozta a koponyáján levő repedést. A tordai törvényszék felmentette a gyilkossággal vádolt asszonyt, ugy szintén a tábla is. Az ítélet jogerős.

— Vilmos excsászár sulyos gégerákban szenved. Londonból jelentik: Newyorki jelentés szerint a Chicago Tribune azt a hírt közli, hogy Vilmos excsászár előrehaladott gégerákban szenved. Ezért volna feltétlenül szükséges enyhébb éghajlatú országba költözése.

— A fogak romlása az agy fejlettségével áll arányban. Elliot-Smith, a Kings College tanára rendkívül érdekes előadást tartott a most lezajlott londoni nemzetközi fogászati kongresszuson. Szorozatos vizsgálatainak eredményeként előadta, hogy a gyermekkorban és a serdülőkorban egyaránt, amíg az agy fejlődik és a szellemi élet kialakulása van folyamatban, addig a fogak fejlődése elmarad, sőt sokszor teljesen szünetel. Az embernél egyenes arányban áll az agy fejlettsége a fogak gyengeségével, rendellenes állásával és romlásra való hajlamosságával. Viszont az erős állkapocs és az előreguggó áll a szellemi fejlettség jele és mint egy kárpótlás a kulturember rossz és gyenge fogaiért. A kultura differenciálódása vonja maga után a fogak romlását. Erre a kevésbé művelt népek fogainak aránylagosan feltűnő jó állapota és erősebb fejlettsége meggyőző bizonyíték, holott a fog- és szájpolgári hírből sem ismerik. Elliot-Smith megállapításai szerint az emberi nem fogainak számbeli visszafejlesztéséről azonban nem lehet szó. A legfrissebb antropológiai leletek is („pekingi ember”) azt bizonyítják, hogy ötezer évvel ezelőtt is már csökevényes és kevésbé fejlett volt a felső bölcsességfog, miként a mai embernél. A fogrendellenességek is meg voltak már évezredekkel ezelőtt, éppen csak akkor még szabályozni nem tudták azokat. Mindenesetre megnyugtató Elliot-Smith ama kijelentése, hogy termékeny és nagy agynak nem kell még feltétlenül szabálytalan fogazattal és különlegesen rendellenes állkapoccsal járnai, valamint, hogy a szabályok alól itt is vannak ritka kivételek.

— Március végén bevonják az ezerszállingusokat. Bécsből jelentik: Az osztrák jegybank 1925-ben kibocsátott ezerszállingos bankjegyei március végéig még forgalmképesek. Ezután a kormány bevonja a forgalomból ezeket a bankjegyeket.

— Dr. Heller Jakab halála. Budapestről jelentik, hogy február 29-én 71 éves korában meghalt dr. Heller Jakab, Máramaros sziget város volt tiszti főorvosa, aki életének utolsó évtizedét a magyar fővárosban töltötte. Egy markás és jellegzetes zsidó férfiú szállott sirba dr. Heller Jakabbal. Máramarosszigeten, mint városi főorvos, mint a Ferenc József rend lovagja és mint Vadász Lipót egykori magyar igazságügyi államtitkár sógora, — a társadalom egyik legtekintélyesebb vezéralakja volt. De nemcsak az előkelő családi kapcsolatok és nemcsak a titulusok, hanem elsősorban Heller Jakab egyéniségének ereje és kiválósága volt az, amely általános respektust és autoritást parancsolt magából. Erős egyéniség volt a szónak igaz értelmében. Széles skálájú, univerzális műveltség és nagy tudás halmazát fel abban a világos koponyában, amely mindig felismerte az idő és a kor direktíváit. A világháború végéig a nyílt és határozott zsidó asszimiláció reprezentánsa volt Máramarosszigeten, abban a városban, ahol a zsidóság tömegei még a maguk primitív, népi életét éltek. Nem a burkolt, a csuszó-mászó asszimiláció hirdetője volt Heller Jakab, hanem becsületesen gondolta és nyíltan hangoztatta a zsidó asszimiláció igét és a gettó-szellem likvidálását. Ez a nyíltság tette lehetővé számára, hogy zsidótlann és asszimilációs beállítottsága ellenére is a bátor önérték hangját szálljon síkra a zsidó érdekekért, amikor erre szükség volt. A forradalmi idők lázas vajadásában, új eszmék és mozgalmak alakulásának forrongó napjaiban is ott állott Heller Jakab a máramarosszigeti zsidó vezetők sorában és ott harcolt a maga elveiért, — hogy később új igazságoknak a szolgáltatásban szembe szálljon a maga hirdette elvek ellen. E sorok írója, gyermekkori emlékezeinek tárában örzi azoknak az izgalmas és heves ütemű tárgyalásoknak a lefolyását, amelyek az 1918-as forrongó napok egyikén a szigeti zsidó vezetők között zajlott le a szigeti szefárd hitközség főrabbi-hivatalában a máramarosi zsidóság állásfoglalásának és teendőinek kérdésében, mely tárgyalások tüzes atmoszférájában benne izott a történelmi idők lázas vajadása és mely tárgyalásokat zárt ajtók mögött fűlelve rögzített meg emlékezetében. Ezen az értekezleten egy tekintélyes és közismert szigeti ügyvéd a zsidó nemzeti mozgalomért és máramarosi zsidóságának nemzeti alapon való megszervezéséért szállott síkra. Heller Jakab volt az, aki megrázó erejű beszédben sujtott le a zsidó népi gondolatra és kemény szavak mar ostorozta a zsidó nacionalizmus „örületét”. Az értekezlet többsége helyeslően bólogatott Heller Jakab szavaira. A történelem azonban az akkor még kisebbséget képező, maroknyi tábornak adott igazat. Néhány napra rá a Zsidó Nemzeti Tanács és a zsidó nemzeti őrség vette kezébe a máramarosi zsidóság védelmét és ügyeinek intézését. És rövid idő múlva, Heller Jakab is beállott azoknak sorába, akik ellen egy fél életen keresztül harcolt. Nyíltan, becsülettel és töretlen gerinccel. Emelt fővel és hangos szóval ismerte be eddigi életének tévedését. Az asszimiláns városi főorvos megtalálta az utat az igaz zsidósághoz és a szigeti zsidó renesszánsz-mozgalom élére állott. 1920-ban a londoni cionista világkongresszuson ő képviselte már a máramarosi cionistákat, 1922-ben pedig mint a máramarosi Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke üdvözölte Móse Glasnert szigeti diadalutja alkalmából. Életének utolsó szakát Pesten élte a teljes visszavonultságban, de nagy tudása és kifogástalan karaktere sok tisztelőt szerzett számára Budapesten is. Halálát kiterjedt és előkelő családja gyászolja, köztük dr. Heller László, a Temesvári Bank és Kereskedelmi Rt. vezérigazgatója, aki atyját siratja Heller Jakabban.

NAPRÓL NAPRA

A lengyelországi Piotrkowban sztrájkoló üvegyári-munkások és munkanélküliek tömege ostrom alá vette a vállalat igazgatósági irodáit. A tömeg nem hátrált meg a kivezényelt karhatalom elől sem. Négy rendőrt a zavarók súlyosan megsebesítettek, mire a rendőrök löfegyverüket használták. Két ember meghalt, négy éleveszéyes állapotban került kórházba. Számos le tartóztatás történt.

A szovjet tárgyalásokat folytatott a newyorki Mac Cormick gyárral traktorok vétele iránt. A gyár hajlandónak nyilatkozott arra, hogy 12 havi hiteltre szállítja a traktorokat Oroszországnak.

Párizsból jelentik, hogy Montpellier közelében ismeretlen okokból felrobant egy robbanóanyagot szállító katonai teherautó. Az explózió teljesen szétvetette a gépkocsit, darabokra szag gatta a soffört és kiserőjét. A robbanás a környéken nagy pánikot keltett. Tíz kilométeres körzetben betörték az ablakok s megrendültek a házak. Az álmukból felriasztott emberek az utcákra tódultak. Az explózió ügyében bevezették a vizsgálatot.

A Newyork Herald európai kiadásának washingtoni távirata szerint be-terjesztették a kongresszus elé egy törvényjavaslatot, amely az emberrablások halálbüntetéssel kívánja sújtani.

Párizsból jelentik, hogy pénzügyi körkökből származó információk szerint Anglia 30 millió font amerikai kölcsönének visszafizetése után még tízmillióval tartozik s ezt május folyamán fogja visszafizetni Amerikának. — Az értéktözsdeken bizalom jelei nyilatkoznak meg a font iránt. A tőkeáramlás Angliába még tart.

Azok a gonosz zsidók

Ez egyik fejezete Vámbéry Ruszten „Az élő mult” c. most megjelent hatalmas könyvének, amely a mai kor kulturális, szociális és gazdasági keresztmetszetét adja. 435 oldal 224 lej Lepagenál Kolozsvár. Postán utánvéttel franco. Kérjen jegyzéket Lepagétól.

— Ha még nem tud románul, most a legjobb alkalma nyílik, hogy három hónap alatt a legkötényesebb, a legegyszerűbb és legpraktikusabb módszer felhasználásával, játszi könnyedséggel ismerje meg a nyelvet. Március 10-én Paukerow Leonard, a kitűnő újságíró kezdi meg nyelvtanulmányi kurzusát, miután a hézagpótló nyelvtanulmányi munkára több helyről is felkérték. Közlelebbit Str. Văcărescu 3/a szám alatt.

CSUKAMAJOLAJ helyett csemege: a Jemalt.

— A volga leánya című hatalmas témájú orosz dráma kerül bemutatásra az Építőmunkás-mozgóban. Vasárnap fél 3, fél 5, fél 7 és 9 órakor. Hétfőn, kedden, szerdán 5 és 7 órai kezdettel. Főszerepben: Evelyn Holt és Szeőreghy Gyula.

— Három hónappal meghosszabbítják a német Birodalmi Bank 100 millió dolláros kölcsönét. Londonból jelentik: Az Evening News információi szerint meg fogják hosszabbítani 3 hónappal a német Birodalmi Bank 100 millió dolláros kölcsönét. A lap közli azt az értesülést is, hogy a megállapodás aláírása után a Birodalmi Bank nyomban le fogja szállítani a leszámítolási kamatlatbat.

— Drágul a vaj. Londonból jelentik: Az elmúlt napokban a vaj világgiaici ára jelentősen javult. Az áremelkedés el éri a 20 százalékot.

V. DÁM SAPOK

Achisztid, kéchlek, adjás köl-
 esőn ezer lejt...
 — Nincs csak ötszáz...
 — Nem baj, Add ide, az ötszáz-
 zat; akkor te jössz még nekem öt-
 százal, én jövők neked ötszázal és
 bvittek vagyunk...

UJ KELET *Legújabb hírek*

Hoiescu vezérigazgató tanulmányt írt arról, hogy hogyan nem szabad utat építeni és mégis a rossz módszerre kötött szerződést a svédekkel

Valcovici közlekedésügyi miniszter a kamara elé terjesztette az utpanama minden részletét

A műszaki bizottság nem teszi felelőssé a panamáért sem Popovici Mihályt, sem Lugosanut, csak Hoiescu volt vezérigazgatót vádolja

A nemzeti parasztpárt nem enged politikai tőkét kovácsolni az ut afférből

Bucuresti-Bukarest, március 3. A kamara mai ülésén Valcovici közlekedésügyi miniszter tájékoztatta a képviselőházat az utpanam ügyében lefolytatott vizsgálat eredményéről. Sajnálja, hogy nem volt jelen akkor, amikor a nemzeti parasztpárt parlamenti vizsgálóbizottság kiküldését kérte, mert a javaslatához a maga részéről minden további nélkül hozzájárult volna. Most birtokában van a legfőbb műszaki tanács vizsgálatának eredménye. A tanács tíz tagja közül hét azonos véleményen van, hárman ellenben különböző véleményt jelentettek be. Eszerint a bizottsági jegyzőkönyv szerint

a szerződés megkötése előtt nem folytatták le a szükséges tanulmányokat. Teherfűzetet (caet de sarcină) nem csatoltak a szerződéshez és úgy látják, már előre számították rá, hogy az ut gyenge lesz, mert kikötötték, hogy tűzéség, mezőgazdasági termények stb szállítására az nem lesz használható.

Az árak túlmagasak voltak. Hoiescu Nicolae mérnök vezérigazgató tíz nappal előbb írta alá Párizsban a szerződést, mint ahogy azt a kormány helybenhagyta volna. A legfelsőbb műszaki tanács véleménye nem beszél — mondja Valcovici — Popovici Mihály akkori pénzügyminiszter felelősségéről, mert hiszen egy szakbizottság véleményéért szigorúan szakmabeli ügyben a bizottság elnöke felelős. A három tag, aki külön véleményt jelentett Ion Ionescu, Nicolau és Alexandru Davidescu vezérinspektorok. Ion Ionescu jogi szempontból tartja a szerződést megáthadhatatlannak, mivel azt a parlamentben megszavazták, viszont

Nicolau és Davidescu teljesen Hoiescu mellé állanak.

Nicolau — mondja Valcovici — annak idején államtitkár volt. Valcovici ezután azzal foglalkozott, hogy mennyi károkozás érte az államot az utpanammal kapcsolatban. Szerinte

Hoiescu túllépte azt a határt, amelyet számára megállapítottak. Hét-száznegyven lejtben állapotodott meg az ut egy négyzetméter tekintetében, noha a felhatalmazást csak 618 lejt kapta és egy olcsóbb típusú utra 426 lejt kötött ki a 330-as megbízás helyett. Ilyen módon 1 milliárd 980 millió helyett 2 milliárd 900 millióról szól a szerződés, ami tetemes kár az állam szempontjából.

A bukaresti-pesti ut ezenkívül két hónap alatt a hideg időjárás következtében elromlott. Hoiescu mérnök nagyon jól tudta, hogy a használt anyag nem alkalmas a romániai klímához, hiszen annak idején ő maga írt erről tanulmányt.

— Ime — mondja Valcovici, — a felelősség tisztázódott, a bűnös meg van állapítva, most már az igazságszolgáltatás a további feladat.

Ha a szankciók alkalmazása nem sikerül, úgy azt a következtetést kell levonnunk, hogy valahol az errevonatkozó eljárások mechanizmusában van a hiba.

Valcovici hosszú beszédére Mirto, a nemzeti parasztpárt nevében válaszolt. Kijelentette, hogy pártja nem csinál pártkérdést ebből az ügyből és a visszaélések kiderítésénél mindig mellette lesz a kormánynak. Különösnek tartja azonban, hogy tizenegy hónapi kormányzás után csak most jön a kormány ezzel az ügyvel,

amelyből politikai fegyvert kovácsol a nemzeti parasztpárt ellen.

Es most sem tud bizonyítani semmit a nemzeti parasztpárti kormány bünyőssége mellett és egy szegény tisztviselőt állít oda vádoltként.

Pártja a műszaki tanács adatait nem fogadja el minden további nélkül és azokat felül fogja vizsgálni. Előre leszögezi azonban, hogy Hoiescunak finanszírozási összegeket is fel kellett venni a költségek közé, amiket Valcovici nem számított. Kérdi, hogy Nicolau volt államtitkár szabálytalansággal vádolják-e vagy sem.

Mirto megállapítja, hogy a szerződést a jelen kormány alatt hajtották végre és Valcovici miniszter mindaddig még sem cselekedett semmit.

Valcovici: Most tanulmányozzuk a szerződés megsemmisítésének lehetőségeit.

Mihalache áll fel szólásra. Megállapítja, hogy miután a kormány ebben az ügyben egész rágalomhadjáratot indított a nemzeti parasztpárti kormányzás ellen,

most végül is csak egy tisztviselőre tudja, illetőleg akarja rábizonyítani, hogy hibát követett el s ezt is tizenegy hónappal azután, hogy az ország ügyeinek intézését a kezébe vette.

— Nem gondolják-e Önök, hogy miután valószínűleg nem sokáig maradnak kormányon,

a közvélemény azt fogja mondani Önök után, hogy ez a kormány vagy tehetetlen volt, vagy rágalmozó.

Jorga miniszterelnök: Ebben a kérdésben konkrét dolgokról van szó. Megállapítottuk, hogy az ut rossz volt és a szerződés nem akadályozza meg azt, hogy az ut rossz legyen. De azt, hogy ezek után jöjjen Mihalache ur és azt mondja, hogy a mi kormányunk vagy tehetetlen, vagy rágalmozó, logikus embernek nem lehet megérteni. Én tanultam logikát, de ilyen csak az állithat, aki nem tanult.

Jorgát a kormánypárt viharosan tapsolja.

Ezután napirenden Goiceanu lupista, a konverziós javaslatához szól hozzá.

Sztrájkbalépnek a bukaresti pékek, ha nem törlik el a kenyérbélyeget

BUCURESTI-BUKAREST, március 3. A bukaresti pékek memorandumot intéztek Dobrescu bukaresti főpolgármesterhez és ebben a kenyérbélyeg eltörlését és a kenyér árának felemelését kérték. A főpolgármester közölte, hogy a kenyérbélyeg eltörlése nem tartozik az ő hatáskörébe. A leghatározottabban visszautasította a kenyér árának felemelésére irányuló kérést, ami nem is volt indokolt, hiszen Bukarestben a mai gabonárák mellett is tíz lejtbe kerül egy kgr. barna kenyér. A pékek arra az esetre, ha kívánságaikat nem tehesik, általános sztrájkjal fenyegetőznek.

A nagyváradi interimár bizottság tantiémet osztott ki önmagának...

Nem tantiém, hanem Titulescu pótlék — mondja a polgármester Pop Romulus volt polgármesterhelyettes megfellebbezte a tantiémek kifizetését

Oradea-Nagyvárad, március 3. (Az Uj Kelet tudósítójától). A nagyváradi városnál tegnap osztották szét a városi üzemek jövedelmeiből minden évben folyósított tantiémeket. Nagyváradon óriási feltűnést keltett, hogy ugyanakkor, midőn a város lakossága a legnagyobb nehézségek árán tudja a horribilis városi illetékeket befizetni, az interimár bizottság tagjai között horribilis tantiémeket osztanak szét. A hónapjak összesen 1,200,000 lejt kaptak a városi üzemek jövedelmeiből. A horribilis tantiémkiosztást Pop Romulus dr., volt alpolgármester megfellebbezte.

A felfolyamodás a város vezetését rendkívül kelletlenül érintette és Sofronie polgármester vezetésével megbeszélést tartottak a városatyák. A megbeszélés után dr. Sofronie a sajtó előtt is nyilatkozatot tett, melyben úgy magyarázta a tantiémek kiosztását, hogy a város még 1930-ban aprobálta a tanács-

tagoknak járó lakbérpótlékát, az úgynevezett Titulescu-pótlékot. Ezt 1932-re most fizették ki. Az üzemi jövedelmekből a városi tanács tagok között 200 ezer lejt osztottak szét, az üzemek munkásainak és tisztviselőinek pedig 1,200,000 lejt.

A polgármester nyilatkozatában kijelentette, hogy Pop Romulus volt alpolgármestert felfolyamodásában politikai célok vezették. Pop Romulus eljárása — úgymond — nem objektív, mert az ő működése alatt is történtek olyan dolgok, amelyeknek nyilvánosságra hozatala kellemetlen lehetne számára...

Nagyváradon élénken kommentálják, hogy dr. Pop Romulus fellebbezése után az interimár bizottság tagjai Pop Romulus hivatali dolgait akarják leleplezni. A bűnök kölcsönös felpanaszolásai közben azonban elsikkad a város lakosságának az az érdeke, hogy minél kevesebb közpénzt fizessenek ki tantiém címén a bizottság tagjai között.

Bezárják Bukarest összes iskoláit influenza járvány miatt

Bucuresti-Bukarest, március 3. A bukaresti elemi és középiskolák igazgatóságai jelentést tettek a közoktatásügyi minisztériumnak arról, hogy az influenza és egyéb járványok miatt növendékek negyven százaléka hiányzik. A fővárosi központi leányiskolát már bezárták betegségtől vakációra és a többi iskolák bezárása is várható.

Kiutalták a zsidó hitközségek államsegélyét

Bucuresti-Bukarest, március 3. A zsidó parlamenti csoport többszöri intervenciójának eredményeképpen kiutalták a zsidó hitközségek állami szubvencióit. Szerdán kiállították az utalványokat az összes területek részére. Az erdélyi neológ hitközségek 625,800 lejt, az erdélyi ortodoxok 2,165,450 lejt, a beszarabiai hitközségek 2,590,158, az okiráltságbeliek 2,317,250, a bukovinaiak 1,144,000 lejt kapnak. Az egyes utalványok 250,000 lejes összegekről szólnak.

A zsidó parlamenti tagok intervencióján fogtak meg megfelelő összegek álljanak az illetékes pénzügyigazgatóságok rendelkezésére az utalványok azonnali kifizetésére. Tévedésből a hitközségek egyesülete részére kézbesítették valamennyi utalványt, ez azonban semmi fennakadást nem fog jelenteni a kiutalás lebonyolítása szempontjából.

A törvénytörés szabaddalbrah'evezte Pop Sándort, Gallovics Aranka férjét

Cluj-Kolozsvár, március 3. (Az Uj Kelet tudósítójától). A nagy port felvert kolozsvári pénzhamisítás ügyében csütörtökön feltűnést keltő intézkedés történt. A törvénytörési vád tanács elrendelte Pop Sándor tisztviselő szabaddalbrah'evezését. A szabaddalbrah'evezési döntés indokolása szerint Pop Sándor bünrészessége csak kevés bizonyítékkal van alátámasztva és mert négy gyermeke van, akik a házaspár letartóztatása után gondozatlanul maradnak. A szabaddalbrah'evezését az ügyészség a táblához fellebbezte meg.

— A papok és tanítók együttes akciót indítanak fizetésükért. A papok és a tanítók fizetésének késedelmes kiutalása miatt a pap és tanítóegyesületek szövetségre léptek és együttesen fognak akciót indítani Argetoianu pénzügyminiszterhez sérelmeik orvoslására. A pap és tanító képviselők csatlakoztak a mozgalomhoz és a parlamentben fogják szóvá tenni a kérdést.

Dávid Golder

A szegény zsidófiúból lett nagyvállalkozó életének regénye fölemelkedésről bukásáig. Irene Nemirovszka regénye egyike az utóbbi évek leggyönyörűbb sikerű könyveinek. Ára fűzve 136 lejt. Ára kötve 204 lejt. Kapható az UJ KELET könyvüzletében.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L. Pop (v. Brassai u.) 10. szám. Telefon 9-72

Taxa postai
plattin in numerar
No. 224.716—929.

da Baron L. Pop
Telefon: 9-77. Elő
vonta 110, negye
600, egészévre 12
havonta 1, negyed
egészévre 10 dol
értékű valuta. Hir
szerint. Az „UJ KE
bánsági zsidóság
Cikkeink utánnyo
Az „Uj Kelet”

Egy új párt

Uj párt alakult a
Lelkészek és tanítók
A program roppant
Nincs benne szó
sem a szeszmonopóli
ból áll az egész köve
hátralékos fizetésüket.
Kérték már ezt blok
toianu akkor elküldte
hátkba.
Most hát pártalakít
rencsét.
Bevált recept ez a r
Fizetést ugyan e
kapni, de ha hangosa
Jorga menten megtes
kat, a lelkesek és ta
nek.
Es a mai szomorú v
mény egy uj és fiatal

Logika és pan

A kamarában tegna
parbajban gyönyörköd
Valcovici miniszter
lentését a hírhedt ut
dolt. Vádolta a ne
hogy nem járt el k
szerződés megkötésén
Minek következtébe
épített ut Bukarest—Pl
ban már telet volt göd
Es az ut másfélmi
államnak. Az adófizet
Nekünk.

A nemzeti parasztp
válaszolt. Kimutatta,
nizter beszéde tele v
tal. Először — miniszte
már csak egy tisztvis
Először panamáról b
hiányzó óvatosságról.
Eelőtt indult meg a
logika, vagy sem abba
miniszter mondott.

Es mindenki elfel
lényegéről.
Hogy Románia össze
sen használhatatlanok.
Hogy másfélmilliárd
fizetők pénzéből, hogy
dern utja legyen az or
Es hogy ez az ut két
ment.
Mert gránit helyett
ték ki.

Kinek kellenek

Még meg sem szület
egy halom kötelesség
Először is muszáj m
ben perbefogják az an
világra jött, kezdheti
hogyan fogja megfizet
amelyet a bölcs kormá
beszélés nélkül, az ő b
Ha fíu, legszebb é
ajándékba a hadsereg
akár leány, egész életé
hat, hogy a maga p
államkassza nevé mo
Ha nem akar pörül
je életét az ezerele t
lyok igájába, amelyek
legkisebbet is megsze
rá a fejére az állam i
Vajjon miért?
Mert az állam nem i
lességeket. Jogokat ad
Mindenekelőtt állam
Ahogy kijárnak a kö
tés percében, úgy vált
ber megszületésének
állampolgársági jogát.
A jó polgár habozá
minden feladatát és a
nélkül osztja ki minde
gok maximumát.
A jó polgár és a jó
legesen ver éket a
miniszter, aki azon tő
koboza el a halandók
az állampolgársági jog
Mennyi igyekezettel
Valér igazságügymini
hiján hontalanokat gy